

Nsimé Kεcirε ritélé ke Yohani uu n wói

Lελεε ritélé nti kémεε ní we Yohani yεε Nsimé mmú wói. U Yeesu upirεtiki ne uusanε le. Efεesi kuyu-pɔ, pεε mεkεε Asii keteni-i kuu Nsimé Kεcirε ritélé nti wói.

Ifaaci iyε mεkériine yε mmé:

1. Yohani yε símisile uú ne nyíσε re Yeesu Kirisi yεε Uléεcaa rinɔɔ. Uléεcaa rinɔɔ tē arí weri arí kerócɔpe n we (1:1-18).
2. Yohani yε nyíσε re Yeesu yε Uléεcaa Kεpipi le. Yeesu yε kɔ uicélaa kémεε nyíσε re uyεε iluke yεε yε nfáa n he ne useεsé yεε yε pisoι ne Sáa Uléεcaa kémεε ní ha, ne metéι mee ketē nnéι n kpáiił. Lε ke Yeesu uú ne nípá úye nyíσε re uyεε úye (1:19-12).
3. Yeesu yε umεcire cápine uké kpu uu kɔ up-
ipirεtiki icélaa tɔrɔɔ pa (13-21).

Tinóɔ tεε yε metéι ne nfáa n he

¹ Uléεcaa uké kelene nípá yo n wa, Tinóɔ yε pεε wele. Tinóɔ ne Uléεcaa pεε pεé we. Tinóɔ yε pεε Uléεcaa le. ² Ti ne Uléεcaa pεε pεé we Uléεcaa uu kelene nípá yo wai. ³ Tē ke Uléεcaa uú ne ritiki uú ne nípá yo wai. Líka áι we ke Uléεcaa uu n wa kái pεε tē kuú ne ritiki. ⁴ Tεtεε nfáa riyíkí mee pisoι metéι n wai. ⁵ Metéι amε kunmaha-i léeri, amá kunmaha áku fe kuké me yarii. ⁶ Uléεcaa uu keyáa utisi unyine tum. Pi yε u sée re Yohani. ⁷ U kale re uké metéι mē pisoι nyíσε, nípá úye uké ne kefa me tene. ⁸ Áι uricuruu ηmaa yεε metéι, amá u kale re

uké metéi mē nsímé písoi símisi. ⁹ Metéi mē mēcire ηmanε μεε metéi yíkíyiki. Με ketē kecáá kale re meké písoi nnéi n kpáiiłē. ¹⁰ Tinóo ye ketē kecáá kale. Tē ke Uléécaá uú ne ritiki uú ne ke wai, amá kari n ka, ketē pikó ápi ri ceri. ¹¹ Tinóo ye tipikó kέmεε kale, amá tipikó ápi ri yosí. ¹² Amá pē nnéi pεε ri n yosí apí ne kefa ri tene kari nnaηε he re piké pansε Uléécaá sipipi. ¹³ Ai mesoimare kapi pi mari nnya, ái kō lē ke písoi api n la piké ye pisiwā mari nnya kapi fe api lē pansε. Api pansε Uléécaá sipipi yare ke sisoipipi asi ye m mári née yare ke sisoipipi asi n la meco. Amá Uléécaá yeε umela kέmεε nfáa fale pi he.

¹⁴ Tinóo ye pansεε kesoiπipi tin kerócōpe tū. Ti ípεelée mále tin kō nsímései má nsonε. Tō umeyōopi yenle. Meyōopi ke Kepipi cireníηε ake Sáa Uléécaá kέmεε n yé. ¹⁵ Yohani ye ukεcáá aseéra lesεle uu cáái re: Nkó nsímé kamí maa re: Uyεε kenépire n weme ye né fele. Uyē ne pεé wele api kelenε né maru. ¹⁶ U ípεelée ró nyíσεle uu lē nnéi kuu m má ró he faalaa, líka ái tó riparí. ¹⁷ Asei kecáá, Moisi ke Uléécaá uú ne ritiki uú ne isé ró pa. Amá Yeesu Kirisi kuú ne ritiki uú ne ípεelée ró nyíσε uu kō nsímései ró símisi. ¹⁸ Uka úu Uléécaá yénaalē. Insá Ukepipi cireníηε keε ukεmεé n we, ken kō Uléécaá, keε ró u nyíσε.

*Aseéra ke Yohani Uniwołe uu Yeesu kecáá n léσε
(Matiyee 3:1-12; Mariki 1:1-8; Luki 3:1-8)*

¹⁹ Yohani aseéra kuu n léσε ye nnyé: Pεé uyε-i ke Pisui fi piwéése pεε Yerusalem-i n we api pεpεε ye Uléécaá inyóōnse n wa ne Lefi mpuri pikó n tū te piké ha u pise re uyεε úye? ²⁰ Yohani úu kesí, u pinnéi keyu-i aseéra lesεle re: Ai né Yohani ke Uléécaá uu wéε. ²¹ Kei kapi kō pipise u rikpá re: Pō

mpíí úye kəcire le? Póo Elii née? Uu re: Eehei. Api kə pipise u kpá re: Póo antepu uyě, née yo? Uu re: Eehei. ²² Api kə pipise u kpá re: Póo pɛɛ nkpéni úye ηmaa? A ró símisi təké ha pɛpɛɛ ró n tumme símisi. Pə ripácúruu ηmaa mpíí re póo úye kəcire? ²³ Kei ke Yohani uu pɛɛ pi pɛɛ re: Née nní uyě nsímé ke antepu Esayi uú pɛɛ n tee re:

Unyine ye kucesi kóima-i yóólɛ te ani Upíima ncee ritíiise.

²⁴ Pɛ kapi pɛɛ Yohani kémɛɛ n tū ye pɛɛ Pifarisi le.

²⁵ Pɛ api pɛɛ u pise re: In te aí pód ke Uléecaa uu wée, aí kə póo Elii, áa kə antepu uyě, yo nnya kaa pɛɛ pisoí míni wole? ²⁶ Yohani uu pɛɛ pi pɛɛ re: Míni ke née pisoí wole. Amá unyine ye nókenécəpɛ nké-i wele káni n nyu. ²⁷ U kenépire wemele un né fe. Inésoi íi tu re ké ukunéeri ηηme fénnɛ. ²⁸ Petanii keyupi kee Yuritee metéj ketuŋeleeme kuwéé-mě ní we kémɛɛ ke lɛ nnéi ai lɛ wai. Kei ke Yohani uu ye pɛɛ Yuritee nkoi kémɛɛ pisoí míni wole.

Yeesu ye Uléecaa Risanpipi le

²⁹ Kai kóso n weesi, Yohani uu Yeesu yenu un ukekúrí wépo, uu re: Ani ripái, Uléecaa Risanpipi yee ye pisoí nnéi akópe n lése ye ntí. ³⁰ Uyě kamí pɛɛ tee re: Unyine ye kenépire wemele un né fe. Uyě ne pɛé wele api kelene né maru. ³¹ Ne pɛɛ lɛ símisile ám nyu úye kəcire lo. Amá ne nkpéni kale nen Isirayeli pikó míni wole piké ne u n céri nnya. ³² Yohani uu kə kpá re: Ne Uléecaa Nfaasone yenle nn keyómɛcaapə súiri yare tilóólá arí ne ukecáá tone. ³³ Am pɛɛ kahanɛ n ceri re uyee úye kəcire, amá Uléecaa yee né n tumme re ké pisoí míni wole ye né maa re: Pó Uléecaa Nfaasone yě nn súiri nn unyine kecáá

tone. Uyee sónti uké Uléécaa Nfaasone pisoni he piké nkeméé m pólólé. ³⁴ Yohani uu kó kpá re: Ne nkpéni li yenle. Lè nnya kam aseéra lese re uyee Uléécaa Kεpipi.

Yeesu pipiretiki foi kecáá nstmé

³⁵ Kai kóso n weesi, Yohani ne upipiretiki pité pinyine api keló ke-i n we. ³⁶ Yohani uu Yeesu yenu un tósu uu re: Ani ripaí, Uléécaa Risaηpipi ye ntí. ³⁷ Ke Yohani pipiretiki pité pē api lē n kō, api yisi api Yeesu tiki. ³⁸ Yeesu uú ημελού uu yénu re pi u tikilenle, uu pi pise re: Yo kani wéési? Pē api kó uyē pise re: Yei kaá we, Raapi? Raapi aseí nyee Ucélaa. ³⁹ Uu pεε pi maa re: Ani kam ani yē. Api yisi api u tiki apí ha yenu kei kuu n sói. Api keyáa kē ukékúrí kei tone. Inyóótunε kefi ne mekpυulū kumúnjé-i kai lē wai.

⁴⁰ Pipiretiki pité pεε pεε Yohani nsímé n kō api yisi apí Yeesu tiki, use yee Simōw Piyee uwā Antiree. ⁴¹ Antiree uu mefoí umáa Simōw piwélaa sí kelenε. Uú ne u sáne uu u maa re: Tō Umēsii yenle. Mēsii aseí nyee uyē ke Uléécaa uu n wée. ⁴² Uu pεε umáa kpísi uú ne Yeesu leεpō, Yeesu uú ha u nyáneí tímrí uu re: Pōw Yonaasi uηmánε Simōw. Piké ye nkpéni pó sée re Sefaasi. Liasei re Ripare.

Yeesu ye Filipu ne Natanayeli sée

⁴³ Kai kóso n weesi, Yeesu uu hó re u yé Kalilee ketē-pō ha. Kuu n tósu, uú ne Filipu sáne uu u maa re: A yisi a né ritiki. ⁴⁴ Filipu ye Petisayita keyupi ukó le Antiree ne Piyee mecō. ⁴⁵ Filipu pōw kō ne Natanayeli sáne uu u maa re: Tō uyē nsímé mee Moisi isé ritelé-i n wólalē, antepuyε api kō n símisi yenle. Uyee Yosefi uηmánε, Nasareti ukó

Yeesu. ⁴⁶ Natanayeli uu u maa re: Lisane linyine ye fe ai Nasareti-pə leerii? Filipu uu u pese re: A kam a ne ipónípee yé.

⁴⁷ Yeesu uu Natanayeli yenu un ukekúrí sónepə uu re: Isirayeli ukó yíkíyiki ηmaa ye nkó. Uu piyaaluke má. ⁴⁸ Kei ke Natanayeli uu pree Yeesu pise re: Yei kaa né nyu? Yeesu uu u pese re: Háí kaá pree kúfikiyee riyíki ní tŭ, ne pree pó nyule Filipu uu kelené pó séi. ⁴⁹ Natanayeli uu pree Yeesu maa re: Ucélaa, pə Ulééca Kεpipi le. Pó Isirayeli uyəpi! ⁵⁰ Yeesu uu u pese re: Nénte kam pó ní maa re háí kaá pree kúfikiyee riyíki ní tŭ kam pó yé nnya kaá ne kefa né tene? Pó kam aa lē litóné-təné yénu. ⁵¹ Asei kecáá, ké nó símisi re nó kam ani keyómecaa yénu ken wúkulelē, pilécaatumε pin né Usoi Kεpipi kecáá tóoi pin ne keyómecaa táái pin kə ne súlaari!

2

Pinósikpiké anyá nsímé Kanaa kuyu-pə

¹ Siyáa sitaani memáá, api pinósikpiké anyá Kalilee ketě-pə Kanaa kuyu-i n wai. Yeesu uni un anyá nyε-i we. ² Pi Yeesu ne upipiretiki pó kə kei kusáne séele. ³ Píta apí weri api kumúné kunyine-i tene. Uni uu pree u maa re: Píta ye ne pi tenele. ⁴ Yeesu uu u pese re: Unósi! Ne nyule, ai póo yé né símisi lē kam yé ní wa. Inétunε íi kahanε n tu. ⁵ Kei ke úni uu pree upikεikó pree kei ní we maa re: Ani lē nnéi kuu nó m pisene wa. ⁶ Mεpéré apəri akpuulū anyine ye pree wele. Kei ke Pisui fi apí ye míni wa apí ne pimεcire nyóonsε. M pá kupóri kúye yé fe aku

ánicari até nées ataani * yósu. ⁷ Yeesu uu upikeikó maa re: Ani míni lú, ani apóri nnyé yípū. Pē api mēsei lúni ai a yípuni aí wurē. ⁸ Yeesu uu pēē pi maa re: Ani nkpéni kpehē aní ha uyēē anyá iluke kecáá m paílē pa. Pē api kpehēni apí ha u pa. ⁹ Kapi u mí pa, uu lélé míni mēn panse píta. Uu nyu kei ke píta pē api n léeri. Amá pikeikó pēē n kpehē apí ne hapó pón n nyu kei kapi n léeri. Kei ke uyēē anyá iluke kecáá m paílē uu pēē unósikó uyē sée, ¹⁰ uu u maa re: Píta lari-lari ke písoi api ye ne piníré kóraane. Pin n le, api pēē pikópe leseri. Amá píta lari-lari ke póo yekei aí ne nkpéni tulu!

¹¹ Lē ke Yeesu uu Kalilee keteni-i Kanaa-pó mēwaisaŋa piwai kori. Lē kuú ne ummulē nyíse upipiretiki api pēé ne kefa u tene. ¹² Lē memáá, Yeesu ne úni ne upimarēcō ne upipiretiki api yisi api Kaperinawum tómpō apí ha kei siyáa sinyine wai, apí nánai.

Yeesu ye Ulééca kēyō-i pikpéense lakase

(Matiyee 21:12-13; Mariki 11:15-17; Luki 19:45-46)

¹³ Ke Pisuiŋi nkpō meló anyá aa nnyáá n wa, Yeesu uu pēē yisi uu Yerusalem tómpō. ¹⁴ Uu kei Ulééca kēyō kēmeē pikpéense leepō pin ináa ne isáŋ ne alólā yái, picō pón tūntilē pin ne siwóó foru. ¹⁵ Kei kuu íŋme kpísi uú ne nséi wai uú ne pi ne piisaŋ ne piinaa Ulééca kēyō kēmeē lákase apí lelu. Uu piwóófore ataapili láuli, siwóó asi yékáá. ¹⁶ Uu pēē pilólāyái pó maa re: Ké nté nó paa nfáani, áni kape Unésáa kēyō kuyáa pansese. ¹⁷ Kei

* **2:6** Kupóri kpē yé fe aku aliitiri píle nées píle ne kefi ne ataani yósu.

ke upipiretiki api pɛɛ nsímé mmú mɛɛ Nléécaasimé ritelé kémɛɛ n wólaalɛ léise rɛ:

Hai Ulééca! Lɛ kam nní kɛpóyɔ ní la ye né torelɛ yarɛ nna.

18 Kei ke Pisuiɛ piwééɛ api pɛɛ u piɛ rɛ: Mɛwaisaŋa méye kaa yé fe aa wai áá nɛ ró nyíɛ rɛ pɔ ncée mále pɔké lɛ wa? 19 Yeesu uu pi pɛɛ rɛ: Ani Ulééca kɛyɔ nké fori ké siyáa sitaani nɛ pimóme kɛ pɛɛ. 20 Api u piɛ rɛ: Aŋmɛ afɛɛna nɛ akpuulɔ kápí nɛ kɛyɔ nké ḿ. Kɛ kɛ pɔɔ músu rɛ pɔ fe aa siyáa sitaani nɛ mɔmm? 21 Némákane umɛcɛrɛ kuú pɛé nɛ lɛ máne kuú nɛ Ulééca kɛyɔ nkó símisi. 22 Ke Ulééca uu Yeesu nkɔ kémɛɛ n yukuse, upipiretiki api pɛɛ léise rɛ u pɛɛ anóɔ nyɛ malɛ. Api pɛɛ Nléécaasimé nɛ anóɔ nyɛ kɛ uricuruu uu ní ma nɛ kɛfa tɛnɛ.

Yeesu ye písoi kemúnjé nyule

23 Nkɔ meló anyá kumúnjé, Yeesu un Yerusalem-i we. Písoi api mɛwaisaŋa kuu n wapisi yénti api pɛé nɛ kɛfa u tɛnɛ. 24 Amá kɛ Yeesu pɔɔ pikemúnjé nnéi n nyu nnya, úu nɛ ripóɔ pi larisi. 25 Ai we rɛ piké písoi kɛcáá nsímé u símisi. Uricuruu ye lelɛ sisoipipi sifa-i ní we nyule.

3

Mmɛ ke Yeesu nɛ Nikotɛm api n símisi

1 Utisi unyine yeɛ pɛé we, api ye u séi rɛ Nikotɛm. U pɛɛ Pifarisi kunai kémɛɛ welɛ un kɔ Pisuiɛ uwééɛ use unyine. 2 Uu kɛsinɛ kɛnyine Yeesu-i sí uú ha u maa rɛ: Ucélaa, tɔ nyule rɛ Ulééca yeɛ pɔ tumme rɛ a ró céési. Ulééca unsá usoi kɛpirɛ n we, úu yé fe uké mɛwaisaŋa mmé kaa nní n wai mɛcɔ n wai.

³ Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Ké pɔ́ símisi aseí kecáá rɛ pinsá úyɛ pimáɛ rínkpá, úu Uléécáa iyɔ̀pí yɛnúnɛ. ⁴ Kei kɛ Nikotɛm uu pɛɛ u pɛsɛ rɛ: Iyɛ kápí yé kɔ́ fɛ apí usoi yɛɛ pikpurū ń masí pimáɛ kpá? Yarɛ u yé fɛ uu kɔ́ úni kɛfá-i pɛɛpɔ́ apí kɔ́ pimáɛ u kpá nɛɛ? ⁵ Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Ké pɔ́ símisi aseí kecáá rɛ pinsá ḿni nɛ Uléécáa Nfaa kecáá rintiki piké nɛ usoi pimáɛ rikpá, úu Uléécáa iyɔ̀pí yɛnúnɛ. ⁶ Lɛ́ kɛ kesoipipi akɛ m mári yɛ lisoikó lɛ. Lɛ́ kɛ Uléécáa Nfaa nn nfáa n hɛ yɛ Nfáasɔ̀nɛ likó lɛ. ⁷ Ai kapɛ píri pɔ́ wá rɛ nɛ maa rɛ li pɛsɛ rɛ piké pimáɛ nó rikpá nnya. ⁸ Kuyɔ́ kun yɛi n la, kei kaku yɛ m pepu, aa kunné n kómɛi, amá áa pɛɛ nyu méyɛ kaku léeri, méyɛ kaku sí. Limɛcɔ́ kɛ uyɛ́ kɛ Uléécáa Nfaa nn nfáa n hɛ pɔ́ kɔ́ wɛ.

⁹ Kei kɛ Nikotɛm uu kɔ́ pipɛsɛ u rikpá rɛ: Iyɛ kai yé fɛ ai lɛ wai? ¹⁰ Yeesu uu u pɛsɛ rɛ: Pɔ́ Isirayɛli keté kémɛɛ ucélaa wéésɛ lɛ. Yo nnya káa pɛɛ liasei kómɛi? ¹¹ Kei kɛ Yeesu uu pɛɛ u maa rɛ: Ké pɔ́ símisi aseí kecáá rɛ lɛ́ kari n nyu nkó kari símisi. Lɛ́ kari n yé kecáá kari aseéra lesɛ. Amá nɔ́ áni la nɔ́ké aróseéra nyɛ́ n̄murei. ¹² Nɛ yɛ nɛn leléɛ keté nté n wai nsímé nó n símisi, áni yɛ n̄murei. Iyɛ kani yé pɛɛ fɛ ani n̄murei in tɛ nɛ leléɛ keyómɛcáa-pɔ́ n wai nsímé nó símisi? ¹³ Uka úu pikai keyómɛcáa hápaalɛ́, insá Usoi Kɛpipi kɛɛ keyómɛcáa-pɔ́ n léeri mɛcirɛ. ¹⁴ Moisi yɛ pɛɛ nweni n̄mɔ̀hɔ́ nɛ iwáa wale uu kucɛsi kóima-i kuna kecáá kólɔ́. Limɛcɔ́ kápí sɔ́nti piké Usoi Kɛpipi kuna kecáá rikólɔ́. ¹⁵ Úyɛ un pɛé nɛ kɛfá u n tɛnɛ, liute uké nɛ nfáa tɛnɛciré n yé́ nnya. ¹⁶ Li wɛ rɛ Uléécáa yɛ pisoí mɛyíkíyiki lalɛ hái uú nɛ Ukɛpipi Cirenínɛ pame rɛ úyɛ un nɛ kɛfá kɛ n tɛnɛ, liute úu kapɛ pɔ́, amá uké nfáa tɛnɛciré yé́. ¹⁷ Aseí kecáá, Uléécáa úu

Ukepipi ketē kecáá tumme re keké ne pisoι túhaane liké ne pi kpu. Amá u ke tummele re keké piriyu ló. ¹⁸ Uye un ne kefa ke n tene, Uléécaá úu yé uyē ne túhaane liké ne u kpu, amá úye unsá ne kefa ke n tene, Uléécaá ye ne uyē pitúhaane masile re úu Uléécaá Kepipi Cireníne rinyiri ne kefa tene nnya. ¹⁹ Lelée n tíyese ke Uléécaá uú ne pisoι n túhaanene yee re metéi ye ketē kecáá léemele, ke pisoι api mewai kópe n wai nnya, api metéi yúlu api pee kunmaha meýá n la. ²⁰ Li we re nkó yee mewai kópe n wai ye metéi kóhale, úu ye ne me rikó, un wuru re ái kape umewai kópe yámne. ²¹ Amá nkó yee nsímései n tikié yèè metéi kémee léepole liké nyíse re Uléécaá kémee ke umewai nnéi ame léeri.

Yeesu ne Yohani

²² Lē memáá, Yeesu uu yisi u ne upipiretiki api Yutee ketē-mē tómpó. U ne pē api kei siyáa sinyine wai un pisoι míni wole. ²³ Yohani pó ne kó pee Enó kuyu-i wele uu ye pisoι míni wole. Ai kei ne Salim kuyu ketaa we. Míni ye pee kei meýá wele. Pisoι pin pee meséere ukemee sónaapó un míni pi wole. ²⁴ Api pee kahane likumúhē kpe-i u n tí piké kpanii. ²⁵ Yohani pipiretiki pinyine ne Usuifi unyine api pee keyáa inyékii kapi ye ne usoi n nyóonse kecáá nsímé pásaine. ²⁶ Apí ne Yohani leepó api u maa re: Ucélaa, pó nó ne utisi uyē nó pee Yuritee nkoi metérj-mē ní we, aa ukecáá aseéra lese léisee? Uyee nní we un míni pisoι wole, pinnéi pin ukemee sónaapó! ²⁷ Yohani uu pi pese re: Uléécaá un rínanje pó n he re a ne linyine wa mecire kaa ye fe aa li wai. ²⁸ Nórínécúruu yé fe ani aseéra kenécáá lese re ne peé maa re: Ai nēe Kirisi ke Uléécaá uu n wée. Amá

Uléécáa ye né tummele re ké ne uyẽ kuu n wée kekpeé waimé. ²⁹ Nkó yee unósi n kpísi yee unósikó. Amá unósikó uyẽ usane p̄́ né ye ukekúrí n wele un unósikó metē kómeyi lin u láárú. Limécə ηmaa kai nní meýíkíyiki né láárú, uyẽ ke Uléécáa uu n wée nnya. ³⁰ Li ne sá re uyẽ tinyiri tiké n taálē, tinékó tiké n cepilē.

Uyee keyómecaa-pə n léeri kecáá nkó

³¹ Nkó yee keyómecaa-pə n léeri ye n̄pá úye fele. Nkó yee ketē nté ní we ye ketē nté ukó lē. Ketē nté likó nsímé kuu ye n símisi. Nkó yee keyómecaa-pə n léeri ye n̄pá úye fele. ³² Lē kuu n yé uu kə kom aseéra kuu lése, amá úka úu kə p̄e lē kuu m̄ ma ηmurei. ³³ Uyee lē kuu m̄ ma n ηmurei ye male uu wéeri re Uléécáa ye aseí lē. ³⁴ Li we re Uléécáa nsímé kuu m̄ ma ke uutume uu ye símisi. Lē nnya ke Uléécáa uu ye uyẽ kuu n tū Nfáasonē he ái kumúnjé má. ³⁵ Sáa Uléécáa ye Ukepipi lalē uu n̄pá yo keanipe-i wai. ³⁶ Nkó yee Uléécáa Kepipi ne kefa n tene ye nfáa teneciré mále. Nkó yee kenkó n késu úu yé nfáa mmē yē. Amá Uléécáa ye ne u wólaalenle.

4

Yeesu ne Samarii kuyu unosi unyine ye we pin símisi

¹ Pifarisi api kóm te Yeesu ye pipiretiki meýá yenle un kə p̄soi meýá míni wole ai tósu Yohani pikó. ² Asei kecáá, Yeesu ricurruu úu p̄e úka míni wole. Upipiretiki p̄e ye p̄e p̄soi wole. ³ Ke Yeesu uu n k̄ó te lē ke p̄soi api símaanke, uu Yutee keteni-i yisi uu

Kalilee ketĕ-mĕ pɛɛ. ⁴ Uncee yɛ pɛɛ kɔ Samarii ketĕ-mĕ ɔɛɛ nŋ nɛ kei lompɔ. ⁵ Uu pɛɛ Samarii keyupi kɛnyinɛ kapi yɛ n sɛɛ rɛ Sisaa tulu. Ai kei nɛ keɔɔɔ kĕ kɛ Yakupu uu pɛɛ uuŋmáne Yosefi n he ketaa we. ⁶ Kei kɛ Yakupu kelukanka aké pɛɛ we. Ketúnjé kɛfi nɛ meté kumúnjé kɛ Yeesu uu kei tuiɔ, nsé nn u pelaaɛ, uu pɛɛ kelúkanka kĕ kekúrí tonɛ.

⁷ Samarii ketĕ unɔsi unyinɛ uu pínilú hapɔ. Yeesu uu pɛɛ u maa rɛ: A míni né he ké n ntí. ⁸ Upipiretiki pǎ nɛ pɛɛ likumúnjé kpɛ-i liluke-luke piwélaa hale kuyu-pɔ. ⁹ Samarii ketĕ unɔsi uyĕ uu pɛɛ Yeesu maa rɛ: Iye kɛ pǎ Usuifi, aa yé fe aa né Samarii ukó maa rɛ ké míni pǎ he pǎké n ntí? Pisuifi nɛ Samarii pikó ápi yɛ pɛɛ rikɔnɛ. ¹⁰ Yeesu uu u pɛɛ rɛ: Pɔn pɛɛ lĕ kɛ Uléɛɔaa uu yɛ n he n nyu, pɔn kɔ pɛɛ uyɛɛ nní pǎ m pise rɛ a míni u he n nyu, pǎ yɛ pɛɛ u pise rɛ uké míni pǎ he, uu pɛɛ míni mɛɛ yɛ nfáa n he pǎ he. ¹¹ Unɔsi uyĕ uu u maa rɛ: Upíima, kelúkanka nké áke kusa címú, áa kɔ líka má pǎké nɛ lú. Iye kaa yé pɛɛ fe áa nɛ míni mɛɛ yɛ nfáa n he yenu? ¹² Urósáayaha Yakupu yɛɛ kelúkanka nké nɛ ró tíyɛ. U nɛ usipipi nɛ uasɛɛlee yɛɛ pɛɛ míni mĕ n ntíɛ. Yarɛ pǎ músu rɛ pǎ Yakupu feɛ néɛ? ¹³ Yeesu uu u pɛɛ rɛ: Nnírɛ yé usoi nkó yɛɛ míni mmé n ntí piwai rikpá. ¹⁴ Amá nnírɛ nŋ pikai nkó kɛ néɛ míni n he uu mɛ níru piwai kpánɛ. Míni mĕ kam u n hɛnɛ yɛ ukemɛɛ pansɛnɛ nŋnihai mɛɛ yɛ nfáa tenɛcírɛ n he. ¹⁵ Kei kɛ unɔsi uyĕ uu pɛɛ u maa rɛ: Upíima, a mɛpóni mĕ né he nnírɛ nŋ kape yɛ kɔ piwai né rikpá. Pɛɛ uyɛ-i, ái pɛɛ pise rɛ ké yɛ kɔ nté pínilú pɛɛmɛ.

¹⁶ Yeesu uu pɛɛ u maa rɛ: A n nɛmɛ a ha upóla séemɛ áa weri. ¹⁷ Unɔsi uyĕ uu u pɛɛ rɛ: Am ula

má. Yeesu uu pɛɛ u maa rɛ: Pɔ alari mále pɔké rɛ áa ula má. ¹⁸ Pila pinupũ kaa pisóó masí. Nó ne utisi uyɛɛ kɔ nkɛ́ni ní we úu kɔ upóla. Pɔ aseí mále. ¹⁹ Unósi uu pɛɛ u pɛsɛ rɛ: Upíima, ne yě tɛ pɔ antepu lɛ. ²⁰ Tiyópe ntí kɛcáá kɛ tó pisaayaha apí pɛɛ Uléécáa yáasi. Amá nń́ Pisuiɛ ani rɛ Yerusalem-i kai pise rɛ piké yɛ Uléécáa yáasi. ²¹ Yeesu uu pɛɛ u maa rɛ: A kɔ tɛ nú unósi, li itunɛ inyine-i sóntile, ái pɛɛ pise rɛ riyópe ntí-i nɛɛ Yerusalem-pɔ kani yéé Sáa Uléécáa yáasi. ²² Nń́ Samarii pikó, áni Uléécáa uyě kani n yáasi nyu. Tó Pisuiɛ yɛ Uléécáa uyě kari n yáasi nyule. Tó Pisuiɛ kɛmɛɛ kɛ píyulale api léeri. ²³ Amá li itunɛ inyine-i sóntile, ticuruu li pikáme masile. Pɛpɛɛ Sáa Uléécáa n yáasi yéé ne piisoi nnéí u yáasi ne aseí. Pɛpɛɛ lɛ u n yáasi kuu wéési. ²⁴ Uléécáa yɛ Nfáasɔne lɛ. Lɛ nnya, li pise rɛ pɛpɛɛ u n yáasi piké yɛ ne piisoi nnéí ritiki apí ne u yáasi ne aseí. ²⁵ Unósi uyě uu pɛɛ Yeesu maa rɛ: Ne nyule rɛ uyě kɛ Uléécáa uu n wéé yɛ wemɛlɛ. Uyě kapi yɛ sée rɛ Kirisi. Un píyɛi n ka, u yé linnéí tó riyóó. ²⁶ Yeesu uu pɛɛ u maa rɛ: Née ne nní pó n símisi, née liute uyě.

²⁷ Yeesu pipiretiki api likumúnjé kɛɛ-i tuiɔ, ai nnóo pi yipu rɛ pi u yě un ne unósi unyine símisi nnya. Amá piuka úu kaha uké u pise rɛ: Yo kaa ukemɛɛ wéési nɛɛ yo nnya kaá ne u símisi? ²⁸ Unósi uyě uu pɛɛ ukɛnintúhu kei yá uu kuyu pɛlɛ uú ha písoi símisi rɛ: ²⁹ Ani kam ani usoi unyine yě yɛɛ menéwai nnéí kam n wapisi né n kéenkeɛ. In n la, ái nkɛ́ni uyě kɛ Uléécáa uu wéé? ³⁰ Api pɛɛ kuyu-i léenti api símpɔ apí ha Yeesu lɛɛpɔ.

³¹ Upipiretiki api pɛɛ likumúnjé kɛɛ-i u kpukɛise rɛ: Ucélaa, a kam a li. ³² Kei kuu pɛɛ pi pɛsɛ rɛ:

Iluke inyine káni n nyu kam meluke má. ³³ Kei ke upipiretiki api pee pimewopocire pipísine lõ te: Néé unyine ye ne iluke u kale uu le? ³⁴ Yeesu uu pee pi maa re: Inéluke yee re ké uyee né n tumme mela n wai, ké kə pikai pē kuu né n forii n wai ne kətə-pə. ³⁵ Nórincúruu nŋo ye maa re: Li tise iwáre ina líké ne kúkpaa tu. Ké nó símisi re ani nsəne ripái ani yénu re iluke ye sicare-i pipele masile re piké i kpasi. ³⁶ Ticuruu ukpáa ye wele un uihéé yósu, un kə iluke kuu n kpási cápinente re iké nfáa teneciré yé. Kei ke ulukaa ne ukpáa apəə aa yé pee kesé n láarú. ³⁷ Lē kémee, meyu mmé ye ase i le re: Uco yee ye lukesi, uco uu kpasi! ³⁸ Ne nó tunle re ani ha kecare ke-i káni pikai píka n wa kémee kpasi. Picə pee kei keisi, nŋo nkpéni weri ani pipikéi kulaa n le.

³⁹ Samarii pikó meyā ye ne Yeesu kefa tenele re unósi uyee maa re: Lē nnéi kam n wa kuu né símisi. ⁴⁰ Lē nnya kapi Yeesu-i hápə api u pise re uké pikekúri ketóne rikpá. Uu ŋmurei uu pikekúri tone siyáa sité.

⁴¹ Ke Yeesu uu uricuruu ne unnə nsímé pi n símisi nnya, písoi kulúí píima picə api kə ne kefa u tene. ⁴² Api ye pee unósi uyē maa re: Ai nsímé mmē kaa ró n símisi ŋmane nnya karí ne kefa Yeesu tene. Amá tə uricuruu konle un símisi, ari céru re u mesei písoi nnéi Uyulale le. Lē nnya karí ne kefa u tene.

Yeesu ye uyəəpi usóca wéese unyine ŋmánə pəise

⁴³ Ke Yeesu uu siyáa sité sē kei n tóne, uu yisi uu Kalilee ketē-mē tómpə. ⁴⁴ Yeesu ricuruu ye péé maa re: Api ye antepu úka uketē cire-i n waiselē. ⁴⁵ Amá kuu Kalilee keteni-i n tuipə, kei pikó ye kusáne u

yòsile ñsàne, ke pē ñmaa apí pēe Yerusalem-pò nkpò melóó anyá ñ ha apí lē nnéi kuu n wa yenu nnya.

⁴⁶ Yeesu uu pēe Kalilee ketē-pò Kanaa kuyu-i pēle. Kei kuú pēe wa míni amē pansē píta. Uyóopi usóóca wéése unyine yēe pēe Kaperinawum-pò we, uunmáne un póólú. ⁴⁷ Kuu n kó te Yeesu ye Yutee ketē-pò yisi uu Kalilee keteni-i hapò, uu ukemēe sí uú ha u welu re uké Kaperinawum hapò uké uunmáne yēe ne nkpò n náási pòise. ⁴⁸ Yeesu uu pēe u pise re: Nònsá mēwaisaṅa ne mēwai píima n yē, áni yé fe nòké ne kefa né tene, née yo. ⁴⁹ Uyóopi usóóca uyē uu Yeesu pēse re: Upíima, a kenéyo ha unéñmáne uké kelene kpú. ⁵⁰ Kei ke Yeesu uu pēe u maa re: A n ñme a kui, upóñmáne ye nfáa mále. Uu Yeesu nsímé mmē ñmurei, uu yisi uú kulu. ⁵¹ Kuu nkúlecee n kpísi, upikeikó apí ne u sáne apí u maa re: Upóñmáne ye nfáa mále. ⁵² Uu pi pise re: Itunje íye kumúnjé ke uipiṅe ii kutòsi piwai koraane? Apí re: Sé ketúnjé, mēse kumúnjé ke kupiṅetoi aku ukēcáá le. ⁵³ Usáa uyē uu pēe léise re itunje iyē-i ñmaa ke Yeesu uu sé u maa re: Upóñmáne ye nfáa mále. Lē nnya ke u ne ukéyo pikó nnéi apí Yeesu ne kefa tene. ⁵⁴ Ke Yeesu uu Yutee ketē-pò n léeme uu Kalilee keteni-i pēeri, mēwaisaṅa lírū mecò kuu n wa ye mē.

5

Yeesu ye kékankáláká kenýine pòise

¹ Lē memáá, Pisui fi anyá anyine ye pēe kumúnjé kpe-i Yerusalem-i wēle. Yeesu uu yisi uu sí. ² Kúnipòre kunyine ye kuyu kpe-i Isáñ Tinònoò kekúrí wēle. Pi ye kupòre kpē Epiree mēyu kémēe sée re Petesita. Akúsi sipole sinupū kakú má.

³ Pitóikó kulúí, pinyíye ne síkankálaká ne [pipáákó ye pee imele iyē metene fintilenle pin mé te míni meké lémesi. ⁴ Uléécaatume unyine yee pee keyáa keyáa súimele uu míni pākai. Utóikó úye un mepókai-maá mefoi míni me-i n lompō, nípá itói íye kuu pólú, u ye peile]. ⁵ Utisi unyine ye pee kei wele. Kuú ne m pólúme, li wale inmē ité íi we afena. ⁶ Ke Yeesu uu u n yé un kei finu, uu kō kom te kuú ne m pólúme ái kusa nánai, uu u pise re: Pō la pōké peii? ⁷ Utóikó uyē uu u pese re: Upíima, ám úka má re míni men n lémesi uké mekeme né tampō. Ne ye náasile, ké n tuipō, unyine un né fōsí. ⁸ Kei ke Yeesu uu pee u ma re: A yisi a ripósánáápōré kpísi aa sōne. ⁹ Utisi uyē uu mese ne mese pélu, uu urisánáápōré kpísi uu nsē kápáá. Kewénteyaa tuné kaí pee lē wai. ¹⁰ Pisui fi piwéése api utisi uyee nní ní peí ma re: Neni ye kewénteyaa le. Lē nnya irósé kéme, ncée ín we re pōké ripósánáápōré cō. ¹¹ Uu pi pese re: Utisi uyee né m pōise ye né ma re: A ripósánáápōré kpísi aa sōne. ¹² Api u pise re: Wóo liute uyee pō ní ma re: A ripósánáápōré kpísi aa sōne? ¹³ Uu pi pese re úu nkpáni u nyu. Úu mesei fe uké u ceri. Yeesu ye pee písoi riwúí tee kei ní we kéme lompōle úú ne tōmpō. ¹⁴ Lē memáá, Yeesu uu yisi uu Ulééca keyō sí u ne utisi uyee ní peí apí ha sáne. Yeesu uu pee u ma re: Ka nní ní peí, kape kō akópe piwai rikpáse, lē lifee-fee ái kape ne pō n wa nnya. ¹⁵ Utisi uyē uu pee sí uú ha Pisui fi piwéése símisi re Yeesu yee u pōise. ¹⁶ Lē nnya ke Pisui fi piwéése api Yeesu pitele wa re yo nnya kuu kewénteyaa tuné lē wa. ¹⁷ Kei ke Yeesu uu pi pese re: Unésáa Ulééca ye ne pikéi kecáá wele néen kō pikéi kecáá we. ¹⁸ Anóo

nyɛ nnya, Pisufi piwéesɛ api pɛɛ meyá piwélaa ne n̄móópú rɛ piké Yeesu kpu. Aí rɛ kuu kewénteyaa kecáá isé rinlós̄ n̄manɛ nnya, amá kuu kó mí maɛ rɛ Uléécáa yɛ uusaa lɛ, lin pɛɛ nyísɛlɛ tɛ u nɛ uyɛ nɛ sálɛ nnya.

Uléécáa Kɛpipi nnaɛ

19 Yeesu uu kó pimáa pi kpá rɛ: Asei kam nní nó símisi rɛ n̄ Uléécáa Kɛpipi, ám nnénanɛ cire nɛ fene ké linyine wa. Lɛ ke Unésáa Uléécáa uu yɛ n wa am yénu n̄manɛ kam yɛ fe am wai. Lɛ nnéi ke Unésáa uu n wai ké n̄é kó wai. 20 Sáa Uléécáa yɛ Ukepipi lalɛ, uu pɛɛ lɛ nnéi kuu yɛ n wa ke nyísɛntɛ. Ú kó mɛwai mɛɛ mmé n fe pinyíse ke kpánɛ liké pɛɛ nnós̄ nó yi. 21 Yarɛ ke Unésáa uu yɛ pikpɔkpɔ n yukuse uu nfáa pi hɛ mɛcɔ ke Ukepipi akɛ yɛ kɛn píye n la, akɛ p̄ nfáa hɛ. 22 Limɛcɔ, Sáa Uléécáa úu yɛ nɛ úka túhaanɛ. Amá Ukepipi kuu r̄nanɛ hɛ rɛ keké nɛ pisoi nnéi túhaanɛ, 23 pisoi nnéi piké nɛ Uléécáa Kɛpipi r̄iyu n waise yarɛ kapi Uléécáa r̄iyu n waise mɛcɔ nnya. Nkó yɛɛ úu Uléécáa Kɛpipi r̄iyu n waise, úu kó Uléécáa yɛɛ ke n tumme r̄iyu waise.

24 Asei kam nní nó símisi rɛ nkó yɛɛ yɛ nnésímé kutu rincɔ úu nɛ uyɛɛ né n tumme kɛfa tɛnɛ yɛ nfáa tɛnciré yénlɛ. Api nɛ metúhaanɛ u má. Ú nkpɔ kémɛɛ piléle masile uu nfáa tɛnciré yénu. 25 Asei kam nní nó símisi rɛ kumún̄ɛ kunyine yɛ sóntile, ticuruu ku pikáme masile. Pɛé uyɛ-i ke pikpɔkpɔ api yé Uléécáa Kɛpipi met̄ n kó. Pɛpɛɛ n kó api nfáa yɛnu. 26 Uléécáa yɛɛ nfáa tɛ. Limɛcɔ kuu Ukepipi r̄nanɛ hɛ rɛ keké nfáa n tɛ. 27 Nɛ Usɔi Kɛpipi lɛ nnya kuu ncée né hɛ rɛ ké nɛ sisoipipi túhaanɛ. 28 Aí kapɛ nkpáni pírí nó wa. Kumún̄ɛ kunyine yɛ sóntile,

πεπεε n kúlaankεεl̃ piké menétē kō, ²⁹ api πεε nkρo kέμεε yisi. Πεπεε piisoι kέμεε lisone n wa api nfáa teneciré yénu. Api πεπεε piisoι kέμεε akópe n wa p̃ó ne túhaane aí ne pi kpi. ³⁰ Am yé fe kέ nnénaηe cire ne linyine wa. Lē ke Ulééca uu né ní símisi kam ye ne ripaí amí ne túhaane. Menétúhaane ye aseí mále re ám wéési kέ menéla wa nnya, amá uyee né n tumme mekó kam wéési kέ wa.

Yeesu piseérakó

³¹ Yeesu uu kó pimáa pi kpá re: In te né ηmane née kenécáa aseéra lese, nnóme ye mu. ³² Amá ne úseérakó mále ye aseéra kenécáa n lése. Ne kó nyule re aseí kuu símisi. ³³ Nó pisoι Yohani kέμεε tunle re piké kenécáa nkó kō, uu kó aseí lese uu símisi. ³⁴ Né ám písei re unyine uké kenécáa aseéra lese. Amá ne la re liké nórinyu lo nnya kam Yohani aseéra kuu kenécáa n lése símisi. ³⁵ Yohani p̃ó ne we yare kέfiráa kapi rinsé, kemetéi ame nó kpáii. Lē nnya kani kemetéi mē nnya ituηe inyine-i mpónare yē nkáripí. ³⁶ Amá aseéra ηmaa ye kenécáa wele, an Yohani akó kuu kenécáa n lése fe. Lelεε nní pikεi ke Unésáa uu né n forii nen wai. Piricuruu ηmaa πεε aseéra kenécáa lese re Sáa Ulééca uye né tumme. ³⁷ Unésáa uyee né n tumme ye uricuruu kenécáa aseéra lesele. Ani ketume umetē komaalē, ani kó ukεyu yenaalē. ³⁸ Ani kó unsímé ísone múl̃l̃. Li we re áni né ke Sáa Ulééca uu n tumme ne kefa tenelē. ³⁹ Nó ye Nléécaasimé kέμεε pereile non músu re nó nkemεε nfáa teneciré yé. Ani kō te mmē cire mee kenécáa aseéra lese. ⁴⁰ Ani kó peé la nóké kenémεε kam nóké nfáa mmē yē.

41 Ai pisoi ipakare kam wéési. 42 Ne nó nyule. Ani nósinéfa-i Ulééca la. 43 Unésáa rinyiri kamí ne ka, amá ani piyóó né yúlu. Amá unyine un nté ne urinyiri n ka, nó uyě yósi. 44 Nò ye n lale nòké nómenécəpəcire m pakarentene. Ani la Ulééca ηmanε uké nó m pakarente. Lē nnya káni yé fe nòké ne kεfa né tene. 45 Ani kape m músu re née ha Unésáa Ulééca kémee tíyesene nòké akópe yě. Amá Moisi uyě kaní ne ripóó n láárú yee ha tíyesene nòké akópe yě. 46 Kenécáá nsímé ke Moisi uu wói. Nən pεe meýíkíyiki Moisi nsímé n ηmurei, nó pεe kə nnékó ηmurei. 47 Amá in te áni mmē ke Moisi uu n wói ηmurei, íye kani yé pεe nnékó ηmurei?

6

Yeesu ye pisoi ákotokú anupū (5.000) kpínii
(Matiyee 14:13-21; Mariki 6:30-44; Luki 9:10-17)

1 Lē memáá, Yeesu uu Kalilee kupiyε kapi ye kə n sée re Tiperiyaati menimaa tēj uu ritíme ricə-mē sí. 2 Pisoi kulúí píima pinyine ye pεe u tikilenle, kapi n yé te u mewaisaŋa wapisi un pitóikó pəisente nnya. 3 Kei ke Yeesu uu pεe riyópe ritaá u ne upipiretiki apí ha tone. 4 Pisufi nkpə melóó anyá ye pεé uye-i nyahaimεle.

5 Yeesu uu werí uu yénu re pisoi kulúí píima ye ukemee sónaapə, uu pεe Filipu maa re: Yeí kari yé iluke yee yé pisoi mpí nnéí meluke n tu lə? 6 Sikóri kuú ne lē ma uké peē uké yé te íye ke Filipu uu yé u pεε. Uricuruu ye pεe nyule lē kuu n wainε. 7 Filipu uu u pεε re: Mpá təké nwóóweni mepipi píle píle meté ne iluke lə ái nkpáni mpá úye nkáripí nkáripí meluke tulunε. 8 Uupiretiki ucə, Siməə Piyεe uwā

kapi ye n sée re Antiree pɔɔ pɛɛ u maa re: ⁹ Kewá ḡmánɛpi kenɔine ye nké nté ken akpónó anupũ ne ikpíntomé ité múílě. Yare yo ke lě ai yé nkpáni písoi kulúí píima nkú wa? ¹⁰ Kei ke Yeesu uu pɛɛ re: Ani písoi pě maa re piké tonɛ. Meyúí áme pɛɛ kusa kelɔ ke-i piyɛ. Api pɛɛ túnti, aí lelu písoi ákotokú anupũ kumúnjé (5.000). ¹¹ Kei kuu akpónó kpísi uu akɛcáá Uléécáa pɔɔnɛɛ uu pɛɛ pɛpɛɛ kei ní we a hɔɔnɛ. Uu kɔ limɛɔ ikpíntomé wai, ai pinnéí meluke tulu. ¹² Kapi pinnéí ní li api lepu, Yeesu uu pɛɛ upipiretiki maa re: Ani akéri tɔrɔɔ kóóí, líka aí kape pɔ. ¹³ Api akpónó anupũ nyɛ kapi n li atɔrɔɔ kóóí ai anéré kefi ne até yipu. ¹⁴ Ke písoi pě api mɛwaisaŋa ke Yeesu uu n wapisi n yé, api pɛé n símaankɛɛ re: Mesei, usoi nkó yɛɛ antepu kapi n tee re u ketě kecáá sónti. ¹⁵ Yeesu pɔɔ céru re pi sóntile piké u tí piké nnaŋɛ iyóɔpi u tonɛ. Uu lě nnya riyópe pítaá pele uú ha umɛcire n tú.

*Yeesu ye míni kecáá sɔne
(Matiyee 14:22-33; Mariki 6:45-52)*

¹⁶ Kai nnyóó n wa, Yeesu pipiretiki api cépi apí ha kupiyɛ ritime n we. ¹⁷ Api kúninɔi loni api kupiyɛ n tɛ́jílě pin Kaperinawum kuwéé-mě sí. Kesine ye pɛɛ likumúnjé kpe-i piwai masile, Yeesu úu kɔ pɛɛ kahanɛ pikekúrí n hapɔ. ¹⁸ Kei ke meyo píima menɔine ame pipépe lɔ, míni ame pɛé n tɔɔnkɛɛ. ¹⁹ Kapi kúninɔi rintíkíí yare kilomɛtiri pinupũ kumúnjé, api Yeesu yenu un míni kecáá sɔne un ne pikekúrí wéɔ, iwame ii pi wai. ²⁰ Kei ke Yeesu uu pɛɛ pi maa re: Néɛ lo, iwame íi kape nó wa! ²¹ Api pɛé n la piké kúninɔi kɛmɛɛ u kpísi. Amá kúninɔi aku kei nní mɛɛɛ ne mɛɛɛ kei kapi n sí tulu.

Tisoiwuí ye Yeesu wéési

²² Kai kóso n weesi, pisoí riwúí tēē kupiyē ritimē tē-i m mēsū ari yénu rē kúninōi kuse kpeē yē kei n we, Yeesu úu kō ku lō u nē upipiretiki piké nē kesé tómpō. Upipiretiki nmanē pēē pēē tómpō. ²³ Amá áninōi aco yē pēē Tiperiyaati ketē-mē leemēle aa kei ke Upíima uú pēē akpónó kecáá Uléécaā m pōnēsē api pēē a le tuipō. ²⁴ Ke pisoí riwúí tē ari n yé tē Yeesu nē upipiretiki ápi kei we, api pēē pīricuruu áninōi nyē lōni ápi nē Kapērinawum-pō Yeesu piwélaa sí.

Yeesu yēē iluke yēē yē nfáa n hē

²⁵ Api kupiyē ritimē ricō-mēmpō Yeesu lēpō api u pise rē: Píyēi kaa nté tuimē, Ucélaa? ²⁶ Yeesu uu pi pēsē rē: Asei kecáá, ké nó símisi rē ái rē kani mēwaisaŋa kam n wapisi n yé nnya kani né wéési, amá kani akpónó ní li ani lēpu nnya kani né wéési. ²⁷ Ani kapē iluke yēē yē n fōni nnya n náási, amá ani iluke yēē lí yē píakai n fōni ii yē kō pēē nfáa teneciré hē nnya n náási. Usoi Kepipi kēē yé iluke iyē nó hē, li we rē Saa Uléécaā yē unwōi ukēcáá wale. ²⁸ Api u pise rē: Iye kari yé wa tóké nē pikēi pēē ke Uléécaā uu ní la piwai n fe? ²⁹ Yeesu uu pi pēsē rē: Uléécaā pikei kuu nó m pise yē mpí rē ani nē uyē kuu n tumme kēfa tēnē. ³⁰ Api u maa rē: Mēwaisaŋa méyē kaa yé wa tóké yé tóké pēē nē kēfa pō tēnē? Mēwai méyē kaa wainē? ³¹ Pírósáayaha yē iléécaaluke kucēsi kóima-i lile yarē kai Nléécaasimé kēmēē n wólalē tē:

Iluke yēē keyómēcaā-pō n léeri kuu pi hē rē piké li.

³² Yeesu uu pi pēsē rē: Asei kecáá, ké nó símisi ani kóm tē ái Moisi yēē iléécaaluke nó hē, amá

Unésáa yee iluke yee meyikíyiki keyómecaa-pò n léeri nó he. ³³ Iluke ke Uléécáa uu ye n he yee nní uyee keyómecaa-pò n léeri uu ye pisoí nfáa he. ³⁴ Apí u maa re: Upíima, a meséere iluke iyē tó n he.

³⁵ Kei ke Yeesu uu pee pi símisi re: Néé nní lē iluke iyee ye nfáa n he. Nkú rín píkai nkó yee kenémee ní ka waine. Nniré rín kò píkai nkó yee ne kefa né n tene waine. ³⁶ Amá ne nó símisile: Nò né yénle, nípá ne lē, áni ne kefa tene. ³⁷ Pē nní ke Unésáa uu né m pa ye kenémee sóntile, ám pikecòpe úka mpuri méyule má. ³⁸ Li we re ám keyómecaa-pò súime re ké menéla wa, amá uyee né n tumme mela kam piwai ka. ³⁹ Uyee né n tumme mela ye kò pee mmé re ám kape pē kuu né m pa kecòpe úka fóm, amá u la re ké ha keyáa tərōō ketúnjé nkpò kémee pi yukuse. ⁴⁰ Unésáa ye la re nkó yee Ukepípi n yé uú ne kefa ke tene uké nfáa teneciré m má. Ne kò pee liute keyáa tərōō ketúnjé nkpò kémee yukuse.

⁴¹ Pisuífi apí Yeesu ne ñmúlaankee re u maa re: Néé nní lē iluke iyee keyómecaa-pò n léeri nnya. ⁴² Apí pee m píseine re: Ai Yosefi ñmáne Yeesuu? Tò usáa ne úni nyule. Iye kuu yé pee maa re: Keyómecaa-pò kuu léeri? ⁴³ Kei ke Yeesu uu pee pi maa re: Ani lē nómenécòpecire pinmúlaankee tíye. ⁴⁴ Uka úu yé fe uké kenémee kam, insá Sáa yee né n tumme yee ne kenémee u ka. Né kò nípá úye yee kenémee ní ka keyáa tərōō ketúnjé nkpò kémee yukuse. ⁴⁵ Li antepuye atélé-i wólaalē te:

Uléécáa yé pinnéi céési. Nkó yee Sáa kutu riñcò uu uicélaa kom, yee yé kenémee kam. ⁴⁶ Lē ái nyíse re unyine ye Sáa yenaalē. Amá uyee

Uléécáa kémee n léeri məcire yee u yenaalē.
 47 Asei kecáá, ké nó símisi ani kóm te nkó yee
 ne kefa né n tene ye nfáa teneciré mále. 48 Née
 iluke iyee ye nfáa n he. 49 Nópínésáayaha ye
 pree kucesi kóima-i maani lile, mpa ne lē, api
 kō pree kpini. 50 Iluke iyee keyómecaa-pō n
 léeri ye nnyí nté. Nkó yee i n li úu pikai kpine.
 51 Née iluke iyee keyómecaa-pō n léeme ii ye
 písoi nfáa he. Mpa úye yee iluke iyē li, nfáa
 teneciré kuu yé yé. Inépiŋe yee iluke iyē kam
 u n henē. Ne i hele re ketē nnéi písoi piké nfáa
 yē nnya.

52 Kuu lē m ma, Pisuiŋi api picéŋaankēe loni pin
 pimécōpəcire píseine re: Iye nnya ke nkó uu yé ma
 re u yé uipiŋe ró he ari le? 53 Kei ke Yeesu uu
 pree pi ma re: Asei kecáá, ké nó símisi ani kóm te
 nōnsá Usoi Kepipi ipiŋe n li, nōnsá kō kemenye n
 ntí, áni nfáa má. 54 Usoi nkó yee inépiŋe n li uu kō
 menénye níru ye nfáa teneciré yénle. Ne ha keyáa
 tōrō ketúné nkpō kémee u yukusenē. 55 Li we re
 inépiŋe ye iluke yíkíyiki le, menénye pōon kō linírē-
 niré yíkíyiki. 56 Usoi nkó yee inépiŋe n li uu kō
 menénye níru ye kenémee wele néen kō ukemee we.
 57 Sáa yee né n tumme yee nfáa ute. Uyē nnya kam
 nfáa má. Limécō, úye un inépiŋe n li, u né nnya nfáa
 yēnunē. 58 Iluke iyee keyómecaa-pō n léeri ye iyē. Ii
 iyē ke nópínésáayaha apí pree n li, mpa ne lē, api kō
 pree kpini mecō we. Amá nkó yee nnyí n li ye mesére
 nfáa mánē.

59 Kumúŋé kpe-i ke Yeesu uú pree Kaperinawum-
 pō Pisuiŋi kuyomeyáhaalee-i písoi n céési kuu anōo
 nyē ma.

Tinóo tɛɛ yɛ usoi nfáa tenɛciré n yéneise

⁶⁰ Kɛ upipiretiki api anóo nyɛ n kɔ́, pimeyã api re: Nsímé mmú yɛ nípaɓe tɔsile. Wóo yé mmú kutu n cɔlɛ? ⁶¹ Yeesu uu céru rɛ upipiretiki yɛ nsímé mmɛ́ kɛcáa ñmúlaakɛɛle. Uu pɛɛ pi maa rɛ: Li nó ricónɓe meyã, née yo? ⁶² In lɛ, nɔn píye Usoi Kɛpipi n yɛ kɛn kei kaké pɛɛ ní we pítaá m pɛle ní, íye kai yé pɛɛ nó wa? ⁶³ Uléécɔa Nfáasɔne mee yɛ nfáa hɛ. Kesoipipi áke yé líka fe. Amá anóo nnyé kam nní nó mí ma yɛ Nfáasɔne akó le nyɛɛ yɛ nfáa n hɛ. ⁶⁴ Amá pinyine ápi nókenécɔɓe nɛ kɛfa né tɛnɛ. Ai líka nnya kuu lɛ malɛ. U hái mekɛɛ-me pɛpɛɛ ápi n ñmureine nɛ uyɛɛ n sɔnti uké piláarɔ anipɛ-i u n wa nyule. ⁶⁵ Uu kɔ pimáa pi kpá rɛ: Lɛ nnya kam nó maa rɛ úka úu we yɛɛ yé n fe uu kenémɛɛ weri insá Unésáa yɛɛ ncée u hɛ.

⁶⁶ Kai nɛ kei n kpási, upipiretiki meyã api kɛpire u tɔ ápi yɛ pɛɛ pitiki u rikpá. ⁶⁷ Uu pɛɛ upipiretiki kɛfi nɛ pité pɛ pise rɛ: Nɔ́ ní, nɔ́ áni la nɔké tɔmpɔɔ? ⁶⁸ Simóo Piyɛɛ uu u pɛsɛ rɛ: Upíima, úye ucɔ kémɛɛ kari yé nkpáni ha? Kɛpóméé kɛ nsímé mee yɛ nfáa tenɛciré n hɛ nní we. ⁶⁹ Tɔ nɛ kɛfa pɔ tenele ari yénu rɛ pɔ́ kɛ Uléécɔa uu wée uu tumti. ⁷⁰ Yeesu uu pɛɛ pi maa rɛ: Ai née nó kɛfi nɛ pité mpí wéɛɛ? Mpá nɛ lɛ, usɛ yɛ nókenécɔɓe kuníri lɛ! ⁷¹ Simóo Isikariyɔɔti uɓmánɛ Yutasi nsímé kuu lɛ símisi. U kɛfi nɛ pité pɛ usɛ lɛ. Mpá nɛ lɛ, uyɛɛ sɔnti uké piláarɔ anipɛ-i u wa.

7

Yeesu pimarɛcɔ ápi nɛ kɛfa u tɛnɛ

¹ Lɛ memáa, Yeesu uu Kalilee ketɛ kóónú. Uu pɛé ha uké Yutee kekó rikóónú rɛ Pisuiɓi piwééɛ yɛ wéési piké u kpu nnya. ² Pisuiɓi anyá nyɛ kémɛɛ

kapí ye sicánjípi kémee n sói ye kə pɛɛ nyahaimɛɛ.
³ Upimarɛɔ api pɛɛ u maɔ rɛ: A nté yisi aa Yutee ketɛ-pə sí, pipópiretiki póké kə pikɛi kaɔ n wai yɛ!
⁴ Uka úu ye umɛwai m pékesi un kə pɛɛ la kuyu kuké u ceri. Lɛ nnya, a tíyɛ ketɛ nnéi písoi piké mɛpówai mmé yɛ. ⁵ Asei kecáá, upimarɛɔ ricuruu páa pɛɛ kə nɛ kɛfa u tenɛɛ. ⁶ Kei kɛ Yeesu uu pɛɛ pi maɔ rɛ: Inétunɛ íi kahanɛ n tu. Amá in nók, mpá itunɛ íyɛ ye nɛ nó sále. ⁷ Ketɛ nté písoi ápi nóinépurí yulu, amá pi né ipurí yululɛ rɛ nɛ wɛ nɛn pi símisi rɛ pimɛwai ámɛ nyamí nnya. ⁸ Nóké n nɛmɛ ani ha anyá li. Né ám kei simpə kelenɛ. Inétunɛ íi kahanɛ n tu. ⁹ Kuu lɛ pisímé pi mí masí, uu Kalilee keteni-i mɛsuni.

Yeesu ye anyá kumúnjé Yerusalem-pə Uléécaɔ keyə-i céési

¹⁰ Kɛ Yeesu pimarɛɔ api anyá nyɛ ní ha, uricuruu pók kə yisi uu sí, úu tíyɛ piké u n nyáni, uu pɛɛ n wɛ yarɛ u pékesilɛ. ¹¹ Písuifi piwééɛɛ ye pɛɛ anyá nyɛ-i u wélaankɛɛɛɛ api ye pɛɛ rɛ: Yei kuú wɛ? ¹² Písoi pɛɛ n cápɛnɛɛ ye pɛɛ unsímé nɛmúlaankɛɛnɛɛ. Pinyine api ye rɛ: Usoi sɔnɛ lo. Pícə api rɛ: Eɛheɛ, písoi kuu kíraasɛntɛ. ¹³ Amá úka úu pɛɛ unsímé símisi líkɛ n cálɛ. Písuifi piwééɛɛ kapí pɛɛ lɛ wuru.

¹⁴ Anyá siyaa sin kɛɔpɛ pitulɛ masí kɛ Yeesu uu Uléécaɔ keyə ha uú ha n céési. ¹⁵ Ai Písuifi pírí wai api ye pɛɛ rɛ: Usoi nkó úu icélaa íka yósí, íyɛ kai pɛɛ wa kuú nɛ nní nɛnɛ Nléécaasímé nyu? ¹⁶ Yeesu uu pi pɛɛ rɛ: Icélaa nnyí kam nní písoi m pálɛ íi kɛnɛmɛɛ léeri, amá Uléécaɔ yɛɛ né n tummɛ kémɛɛ kii léeri. ¹⁷ Úyɛ un n la uké Uléécaɔ mɛla wa, u yé céri rɛ Uléécaɔ kémɛɛ kɛ icélaa nnyí íi léeri néɛ

nnénòosimé cire ye mu. ¹⁸ Nkó yee unnòosimé cire n símisi ye lalé piké ríyú u waise. Amá nkó yee ní la piké uyee u n tumme ríyú waise ye aseí mále. Nnòome ríka rín ukeméé we. ¹⁹ Nté Moisi ye isé nó pa má? Nó úka úu kò pree isé iyē tikilē. Yo nnya kani pree la náké né kpu? ²⁰ Písoi pree n cápinelē api u pese re: Pò kuníri héesilē. Wóo la uké pò kpu?

²¹ Yeesu uu pí pese re: Mewai mese kam wa ai nónnénéí píri wai. ²² Moisi yee isé nó pa re ani ye siwántisi kérii, ái kò pree uyee ne li kori, hái nópinékpure foí-me kai léeri. Ani kò ñmurei, hái ricuruu ani ye kewénteyaa tunjé usoi ké. ²³ In te nò ye ñmurei ani kewénteyaa tunjé kewántisi ké, ái kò pree Moisi isé kani rilóó, yo nnya kani pree ne né wólaalē te ne kesoi pipi ne keriyu kewénteyaa tunjé paise? ²⁴ Ani kapre ye usoi keyu ripaí aní ne u túhaane, amá ani ye aseí kemúnjé ritiki aní ne túhaane.

Písoi ye pimécire písei re Yeesu ke Uléécaá uu wéee?

²⁵ Yerusalem pikó pinyine api re: Ai utisi nkó kapi wéési piké kpuu? ²⁶ Uyee nkó un ne uripòó símisi lin cālē, úka úu kò ríka u ma! Yare píróyóopi ye cerile re mesei uyē ke Uléécaá uu n wéé née? ²⁷ Tò nkó pò keleeme nyulē. Amá uyē ke Uléécaá uu n wéé un píyei n ka, úka úu yé céri méye kuu léeri.

²⁸ Yeesu ye pree Uléécaá keyò-i wele un likumúnjé kpe-i céési. Uu pupéi re: Mesei kani né nyu nòn kò kenéleeme nyu, née yo? Mpa ne lē, ái menéla kecáá kam ne ka. Amá uyee né n tumme ye aseí mále. Ani uyē nyu. ²⁹ Né ne u nyulē. Ukeméé kam léeri. Uyee né tumme. ³⁰ Ke Yeesu uu lē ní ma nnya, api pree n la piké u tí. Amá úka úu kaha uké u rica, ke uitunje íi

πρεε kahanε nnί n tu nnya. ³¹ PISOI meγā api riwúí tē kecōpe ne kefa u tene apί maa re: Uyē ke Uléécaā uu n wéε un píyei n ka, yare u yé mewaisaηa wapisi ai tōsu lē ke utisi nkó uu nnί n wapisii?

Pi Uléécaā keyo piméré pinyine tū te piké ha Yeesu tī

³² Pifarisi api lē ke pISOI api riwúí kέmεε Yeesu kecáá n weiresentene kom. Pepee ye Uléécaā inyóōnse n wa piwéése ne Pifarisi api πρεε Uléécaā keyo piméré pinyine tum te piké ha Yeesu tī.

³³ Yeesu uu πρεε re: Nkáripi ke tó ne nnó ari ketóne kpáne am πρεε limemáá uyee né n tumme kέmεε pele.

³⁴ Nó kam ani né wéési, amá ani yé πρεε né yé. Li we re áni yé fe nóké kei kam yé ha n we ha. ³⁵ Pisuífi api πρεε pimεcōpecire m píseine re: Yei kuu sí kári yé fe tóké u yē? Néε Pisuífi πρεε Pikireki ketē kecáá n yeKaalē kέmεε kuu sí uké ha Pikireki n céési? ³⁶ Te íye kuu nnί maa re: Nó kam ani né wéési, amá ani yé πρεε né yé. Li we re áni yé fe nóké kei kam yé ha n we hapō?

Mini mee áme ye pikai n hōsi

³⁷ Anyá keyaa tōrōo keε sinnéi kecōpe keyáa píima. Kē ke Yeesu uu pISOI keyu-i nyere uu pupéi re: Nniré nn úye n we, uké kenémεε kam uké míni n ntí.

³⁸ Míni mee ye nfáa n he yé nkó yee ne kefa né n tene kέmεε n leerile men wólu yare nnihōi, yare kai Nléécaasimé ritelé kέmεε n wólaalē mecō. ³⁹ Uléécaā Nfaasōne ke pepee ne kefa u n tene api yé n yōsí nkó ke Yeesu uu lē símisi. Api πρεε kahanε likumúnē kpe-i Nfáasōne n yōsí, ke Uléécaā úu πρεε kahanε Yeesu ríyu n waise nnya.

Pisoi ye anó akó akó Yeesu kecáa símaankεε

⁴⁰ Ke pisoi pεε n cápinelē kecōpe pinyine api anó nyē n kō, api re: Mesei usoi nkó yeε antepu uyεε pεε n sónti. ⁴¹ Picō pōo re: Uyē ke Uléécaā uu wée. Kei ke picō pōo kō re: Uyē ke Uléécaā uu n wée yé fe uu pεε Kalilee-pō leerii? ⁴² Nté li Nléécaasimé ritelé kémεε wólaalē te:

Uyē ke Uléécaā uu n wée ye Tafiti kepirē le? Pεtelεhem kuyu-i ke Tafiti uú pεε ní we kapi u marunε. ⁴³ Lē nnya ke pisoi api Yeesu kecáa anó akó akó símaankεε. ⁴⁴ Pinyine ye pεε pikεcōpe lalε piké u tí, amá úka úu pεε kaha uké u rica.

Pisuifi piwéesε ye Yeesu keci

⁴⁵ Uléécaā keyō piméré api yisi api pεpεε ye Uléécaā inyóonse n wa piwéesε ne Pifarisi kémεε pεle. Pεpεε ye Uléécaā inyóonse n wa piwéesε ne Pifarisi api pi pise re: Yo nnya káni u tí naké ne kam? ⁴⁶ Api pi pεse re: Ne keweesi, usoi úka úu símaalē yare usoi nkó mecō. ⁴⁷ Kei ke Pifarisi api pεε pi pise re: Yare nō ne kō tíyεle uu kō nō feriyεε? ⁴⁸ Yare piróyóopi ne tó Pifarisi kecōpe use unyine ye ne kefa u tenεle née? ⁴⁹ Amá risoiwuí ntí tee nní u n tíkilē ári isé nyu. Uléécaā ye lē nnya anó ri walε.

⁵⁰ Pifarisi kecōpe use kapi ye n séε re Nikotem ye pεε kei welε. U pinyine-i Yeesu kémεε hápaalenle. Uyεε pi maa re: ⁵¹ Irósé fi ncée he re piké usoi akópe pa ápi kahanε unkó n kō, née ápi kahanε n ceri lē kuu n wa. ⁵² Kei kapi pεε u pise re: Néntε pō ne kō nkpéni Kalilee ukó le, née yo. A nsōne Nléécaasimé ritelé kéē aa kóm te antepu úka úu píakai Kalilee-pō leemelē. ⁵³ [Lē memáá, mǎpá úye uu yisi uú kulu.

8

Lē ke Yeesu uu unósi unyine yee iwásá n wa ní ma

¹ Ke písoi api n kúũ, Yeesu pów yisi uu Olifiyee rikúú taá. ² Uu kemaresine yisi uu Uléécaá keyo-i pele, písoi api u kálaapo. Uu peé tone uu pi n céési. ³ Kei ke isé picélaa ne Pifarisi apí ne unósi unyine hapo re pi u torile un iwásá wai. Api riwúfí kecɔpe u nyereɛe, ⁴ api Yeesu maa re: Ucélaa, pi unósi nkó tóriile un iwásá wai. ⁵ Moisi ye isé ró pa re toké ye lipinasi pē apare tapisi toké kpu. N-ye ke pów yé?

⁶ Tinóo kapi lē wéési nnya kapi lē u pise piké ne nnyine n yé piké ne pitele u n wa nnya. Amá Yeesu uú pe, uu kenípepi ne ntaai kémee piwóle kápáá. ⁷ Kapi ní we pin pípiɛise ne kéyu u mahani nnya, Yeesu uu yisi uu kecíre nyere uu pi maa re: Uyee úu nókenécɔpe nké-i akópe n wailē uké mefoí ripare u tóori. ⁸ Uu kó pípe kpá uu ntaai kémee piwóle nɔ́j. ⁹ Kapi anóo nyē n kō, piwéése api pinnéí kpíi use use. Piwéése kaí ne kori aí ne siwá páálá, ai pee nkpéni unósi uyē meɛire kecɔpe yá, u ne Yeesu pin we. ¹⁰ Yeesu uu pee yisi uu nyere uu u pise re: Unósi, yei kapi we? Uka úu akópe pów paa? ¹¹ Uu u pese re: Uka úu we, Upíima. Yeesu uu u maa re: Né ám kó akópe pów pane. A n ηme aa tómpo. Amá kape kó akópe piwai rikpá.]

Yeesu yee písoi nnéí metéí

¹² Yeesu uu kó písoi pee n cápínelē pimáa kpá re: Né ne písoi nnéí metéí le. Nkó yee né n tíkíle úu píkaí kuηmaha kémee sónene, amá metéí mee ye nfáa n he kuu yé m má. ¹³ Kei ke Pifarisi api pee u maa re: Pów ripó cúruu kepó cáá aseéra lese. In lē,

ái nsímései kaa símisi. ¹⁴ Yeesu uu pi pɛsɛ rɛ: Mpá kam tinécúruu kenécáá nsímé n símisi, nsímései yɛ mu. Li we rɛ nɛ nyulɛ kei kam n léeri nɛ kei kam n sí. Amá nǎ áni nyu kei kam n léeri nɛ kei kam n sí. ¹⁵ Sisoipipi metúhaane mɛɔ kɛ nǎw túhaane. Nǎ ám úka nɛ túhaane. ¹⁶ Amá in tɛ nɛ nɛ unyine túhaane, aseɪ kam tíkílɛ nɛn nɛ u túhaane. Li we rɛ áɪ menécíre nɛɛ nɛ u túhaane, tó nɛ Unésáa yɛɛ né n tumme yɛ pi. ¹⁷ Li nǎinésé kɛmɛ wólalɛ tɛ písoi pité pin linyine kɛcáá nɛ n símisi, nsímései yɛ mu. ¹⁸ Nǎ nɛ rinécúruu kɛcáá aseéra lesele, Unésáa yɛɛ né n tumme un kǎ kenécáá aseéra lese. ¹⁹ Api pɛɛ u pise rɛ: Yei kɛ Upósáa uú we? Yeesu uu pi pɛsɛ rɛ: Ani né nyu áni kǎ Unésáa nyu. Nǎn pɛɛ né n nyu, nó kǎ pɛɛ Unésáa pǎ kǎ n nyu. ²⁰ Yeesu yɛ anǎw nnyé malɛ un Uléécaá keyǎ kɛmɛ awóótakai keyúrí we un Nléécaasimé céési. Kɛ uituɲɛ íi pɛɛ kahanɛ n tu nnya, úka úu u tí.

Ani yé fe nǎké kei kam n símpǎ ha

²¹ Yeesu uu kǎ pimáa pi kpá rɛ: Nɛ tósulɛ. Nó kam ani né wéési áni yé né yé, aní nɛ nǎanékópe kpíni. Ani yé fe nǎké kei kam n símpǎ ha. ²² Pisuifi api pɛɛ pimɛcɪrɛ m píseine rɛ: Kuu nní m maa rɛ ári yé fe tǎké kei kuu n símpǎ ha, yarɛ u lalɛ uké umɛcɪrɛ kpu néɛ? ²³ Yeesu uu pi maa rɛ: Nǎ nɛ mɛtene nté pikó le, néɛn kɛcáá-pǎ ukó. Nǎ nɛ keté nté pikó le, né ám keté nté ukó. ²⁴ Lǎ nnya kam nó maa rɛ nǎnsá n ηmurei rɛ néɛ mpá píyɛi uwee, nǎ nɛ nǎanékópe kpínine. ²⁵ Kei kapi pɛɛ u pise rɛ: Pǎw mpíí úyɛ kɛcɪrɛ? Yeesu uu pi pɛsɛ rɛ: Tɛ íyɛ kam mpíí mɛkɛɛ-mɛ nó símaari? ²⁶ Nɛ nókenécáá nsímé mále meyá kɛ símisi kɛ kǎ nɛ

nó túhaane. Amá mmẽ kam uyee né n tumme kème n kó ñmane kam písoi símisi. Asei ke uyẽ uu símisi.

²⁷ Amá ápi nkpáni céri re Usáa nsímé kuu símisi. ²⁸ Yeesu uu pee pi maa re: Nõn píyei Usoi Kεpipi rintaáse, nó pee céri re née npá píyei uwee. Nó kó céri re ám linékó cire líka wai, amá lẽ ke Sáa uu né n céesi kam símisi. ²⁹ Tó ne uyee né n tumme tóo kesé we. Lẽ kuu ní la ñmane kam ye wa. Lẽ nnya, úu né riyá ké menécíre n we. ³⁰ Ke Yeesu uu lẽ n símisi, písoi meyã apí ne kefa u tene.

Písoi pee pimécire n te ne pilási

³¹ Kei ke Yeesu uu pee Pisuífi pee ne kefa u n tene maa re: Nõn nnésímé n tikilẽ, nõ pinépiretiki yíkíyiki le. ³² Nó pee nsímései céri, nsímései mmẽ nn tíyese ani nómenécíre n te. ³³ Api u pese re: Tó Apiraham siyase le, ári kó píkai unyine ilasi tonelẽ. Yo nnya kaa pee re: Nó kam ani nómenécíre n te? ³⁴ Yeesu uu pi pese re: Asei kecáá, ké nó símisi re usoi nkó ye akópe n wai ye akópe ulasi le. ³⁵ Ulási úu ye mesére kényo ke-i kapi u m múlẽ n we. Uyōpipi ye ye mesére kényo-i n we. ³⁶ Lẽ nnya, Kεpipi ken ilási kème nó n lese, nõ meyíkíyiki nómenécíre tele. ³⁷ Ne nyule re nõ Apiraham siyase le. Amá nõ kó péé la nõké né kpu re áni nnésímé ñmurei nnya. ³⁸ Lẽ ke née Unésáa kème n yé nkó ke née símisi. Lẽ ke nõo kó nõunésáa kème n kó ke nõo kó wa. ³⁹ Api u pese re: Apiraham ye urósáa le. Yeesu uu pi maa re: In te nõ Apiraham sipipi le, ani Apiraham mewai n wai. ⁴⁰ Menéwai nnéi ye re ké nsímései kam Ulééca kème n kó nó ritérjse. Amá npá ne lẽ, nõ kó pee wéésile nõké né kpu. Apiraham úu pee lẽ wai! ⁴¹ Amá nõunésáa sei mewai meco ké nõo wai. Kei

kapi pɛɛ Yeesu pɛɛ rɛ: Ari siwásánkaipipi. Usáa use kóló kari má. Uyɛɛ nní Uléécáa. ⁴² Yeesu uu pi maa rɛ: Uléécáa un pɛɛ mesei Nónúésáa, nɔ yɛɛ pɛɛ né n la rɛ ukemɛɛ kam léeri nen kɔ uyɛ nnya nté we. Ai menéla kémɛɛ kam ka. Uyɛɛ né tumme. ⁴³ Yo nnya káni lɛ kam nó n símisi aseí kómɛi? Káni yé n fe nɔké nnénóosimé kutu rinɔ nnya ye ni. ⁴⁴ Kuníri kpɛɛ nónúésáa. Nónúésáa mɛla kani kɔ la nɔké n wai. Háí mɛkɛɛ-mɛ kuu usoikó. Úu ye aseí ritiki. Li we rɛ aseí áa ukemɛé we. U ye un nnóome n wai kaí ne u sá. U unóome lɛ. Uyɛɛ kɔ nnóome nnéi riyíkí. ⁴⁵ Kai nní lɛ n we nnya káni ye nsímései ke néé n símisi n̄murei. ⁴⁶ Nó úye yɛɛ yé fe uu né nyíse rɛ ne akópe wa? In te nsímései kam símisi, yo nnya káni pɛɛ ne kefa né tene? ⁴⁷ Usoi nkó yɛɛ Uléécáa ukó, yèè Uléécáa nsímé kutu ricáɛ. Ke n̄ áni nní upikó nnya káni Uléécáa Nsímé kutu cɔlɛ.

Yeesu ne Apiraham kecáá nsímé

⁴⁸ Pisuiɛi api pɛɛ Yeesu pɛɛ rɛ: Ai tɔ mesei alari mále tɔké maa rɛ pɔ Samarií ukó lɛ aa kɔ aníri héésii? ⁴⁹ Uu pi pɛɛ rɛ: Am aníri héesi, amá Unésáa kam tíyu waise, nóon pɛɛ tinékó kópu! ⁵⁰ Am wéési ké rinécúruu ríyu waise. Unyine yɛɛ wéési uké ríyu né waise. Uyɛɛ kɔ utúhaane. ⁵¹ Asei kecáá, ké nó símisi rɛ nkó yɛɛ nnésímé rimmúlú úu píkaí kpine.

⁵² Kei ke Pisuiɛi api pɛɛ u maa rɛ: Tɔ nkpéni mɛyíkíyiki yénle rɛ pɔ aníri héesile. Apiraham ye kpule, antepuye pɔ kɔ kpíni. Pɔ pɛɛ nkpéni rɛ nkó yɛɛ mpósímé rintiki úu píkaí kpine! ⁵³ Yare pɔ ne urósáa Apiraham yɛɛ n kpu feɛ néé? Antepuye pɔ ne kɔ kpínle. Yare pɔ pɛɛ úye? ⁵⁴ Yeesu uu pɛɛ pi pɛɛ rɛ: In te néé rinécúruu ríyu waise, ám

yé ríyu yě. Amá Unésáa uyě kani ní maa re uyee Nónuléécáa yee ríyu né waise. ⁵⁵ Ani kò pree u nyu. Amá né ne u nyule. Nen m maa re ám u nyu, ne lē wale nómenécò unóome. Amá né ne u nyule nen kò unsímé tikilē. ⁵⁶ Nónúsáa Apiraham ye peé ne mpónare cuunkeele re u yé kam uu kenékámeyaa yenu. Uu kò mesei ke yenu, urikiñ ari níñesi háí. ⁵⁷ Kei ke Pisuiñi api pree u pise re: Páa kahanē nkpáni iñmē kuwóó n tu, pòn pree tee re pò Apiraham yenaalē, née yo? ⁵⁸ Yeesu uu pi maa re: Asei kecáá, ké nó símisi re Apiraham uké kelenē ní we, né ne peé wele. ⁵⁹ Kei kapi pree apare kpisi re piké u tapisi. Amá uú ne pi pòlu uu Uléécáa keyò-i léepò uu tómpò.

9

Yeesu ye utisi unyine kapi m mári unyíye paise

¹ Ke Yeesu uu ncée-i ní we un tósu, uu utisi unyine kapi m mári unyíye yenu. ² Upipiretiki api u pise re: Ucélaa, wóo kecire yee akópe wa nnya kapi ne utisi nkó mári unyíye? Uricuruu akópe nnya née pepree u m mári akópe nnya? ³ Yeesu uu pi pese re: Ai uakópe nnya, ái kò pepree u m mári akópe nnya. Lē kai yé n wa Uléécáa nnañe nké ne ukecáá ní we lin nyáni nnya kuu unyíye. ⁴ Ke itunje ii nní ní we, li pise re tóké uyee né n tumme pikei wa. Kesine ye waine, úka úu yé pree fe uké keisi. ⁵ Kumúñé nkú-i kam nní ketē kecáá ní we, née ketē kecáá metí. ⁶ Kuu anó nyē pimáa mí masí, uu keteni-i meta tuke uú ne sipérépi wai, uu unyíye uyě inipree pórii, ⁷ uu pree u maa re: A n ñme a ha Silowee kupore-pò lihí. Silowee aseí re Utumē. Uu mesei yisi uu sí uú ha líhu. Kuú ha m pree, uu peé n nyáni. ⁸ Upiperécò ne pepree n nyu

re u pɛɛ wéleile, api pɛé m píseine re: Ai nkó yɛɛ pɛɛ tũ un wéleii? ⁹ Picɔ api ye re: Uyɛɛ lo. Picɔ api re aáí, menyíne kapi wene. Uricuruu uu pɛɛ re: Né ηmaa lo. ¹⁰ Api pɛɛ u píse re: Iye kai wa ke ipónípeɛ íí ne nkpéni nyáni? ¹¹ Uu pi pɛse re: Utisi uyɛ kapi ye n sée re Yeesu yɛɛ sipérépi wa, uu inípeɛ né pórii uu pɛɛ né maa re: “A n ηme a ha Silowee kupɔre-pɔ lihí.” Am sí amí ha líhu, am pɛé n nyáni. ¹² Api u píse re: Yei ke utisi uyɛ uú we? Uu pi pɛse re: Am nyu.

Pifarisi ye unyíye yɛɛ ní pei nstímé písei

¹³ Api pɛɛ utisi uyɛɛ pɛɛ mɛkeɛ n nyínlɛ ne Pifarisi kɛmɛɛ sí. ¹⁴ Keyáa kɛ ke Yeesu uu sipérépi n wa uú ne inípeɛ u wúkule ye pɛɛ kɛwénteyaa le. ¹⁵ Pifarisi pɔɔ kɔ pipísei u kpá re íye kai wa kuú ne nkpéni nyáni? Uu pi maa re: Sipérépi kuu inípeɛ né pórii, am sí amí ha líhu, am pɛɛ nkpéni n nyáni. ¹⁶ Lɛ nnya ke pikɛɔpe pinyine apí maa re: Utisi uyɛɛ mɛwai mmé n wa úu yé fe uké Uléécaai n leeri. Kúu nní kɛwénteyaa isé rintíki nnya. Picɔ api re: Iye ke ukópeɔɔ uu yé fe uu mɛwaisaηa mmé mɛɔ wai? Kei kapi pɛɛ anɔɔ akó akó ne rikéne. ¹⁷ Pifarisi api kɔ unyíye uyɛ pipise kpá re: Iye ke pɔɔ utisi uyɛɛ inípeɛ pɔ m pɔise kɛcáa músu? Uu re: Antepu lo.

¹⁸ Mpá ne lɛ, Pisui fi piwéése ápi pɛɛ la piké kɔ te u pɛɛ unyíye le kuu kɔ nkpéni nyáni. Api pɛɛ upikó séi ¹⁹ api pi píse re: Nónúnɛmáne uyɛ kani n tee re nɔ u marile unyíye ye mesei nkóo? Iye kai wa kuu kɔ ne nkpéni nyáni? ²⁰ Upikó api pi pɛse re: Tɔ u nyule re u kerópipi. Tɔ kɔ u marile unyíye. ²¹ Amá ári nyu lɛ kai n wa kuú ne nkpéni n nyáni, ári kɔ nyu wóo u pɔise. Ani u píse, úu kɛwá, u yé fe uu uriyu kɛcáa nkó símisi. ²² Pisui fi piwéése kapi wuru nnya kapi

lẽ ma. Li we re Pisufi piwéése ye pree kómeinele re úye un m maa re Yeesu ke Uléécaa uu wéé, piké liute kuyómeyáhaalee-i lese. ²³ Lẽ nnya ke upikó apí maa re: Uu kewá, ani uricuruu pise! ²⁴ Pifarisi api kó uyẽ kapi m mári unyíye pipísei kpá api u maa re: A aseí símisi liké Uléécaa rinyiri ritaáse. In tóó, tó nyule ñmaa re utisi uyee ukópekóó le. ²⁵ Uu pree pi pese re: Un ukópekóó, nẽ ám nyu. Amá likei lise kam nyu re ne pree unyíye le nen kó pree nkpeni nyáni. ²⁶ Api pree u pise re: Yo kuu pó wa? Iye kuú ne inípee pó wúkule? ²⁷ Uu pi pese re: Ne písímé nó masile áni kutu né ricó. Yo nnya kaní la ké kó písímé rikpá nóké kó? Née nń ne kó lale nóké pansé upipiretiki? ²⁸ Kei kapi alé u rikápáá api re: Póó uyẽ upiretiki. Amá tó ne Moisi pipiretiki le. ²⁹ Tó nyule re Uléécaa ye ne Moisi símisile. Amá ári nyu ricuruu méye ke nkó póó léeri. ³⁰ Unyíye yee ní peí uu pi maa re: Lelée píri né ní we yee re áni nyu méye kuu léeri, uu kó pree tíyese inénípee íí n nyáni. ³¹ Tó nyule re Uléécaa úu ye ukópekóó ne kutu ricó, amá nkó yee ríyu u n waiselẽ un umela wai kuu ye kutu ricó. ³² Kaí ne n weme, ári pikai kómaalẽ te unyine ye tíyese usoi kapi m mári unyíye uu ye kó yenu. ³³ Utisi nkó unsá pree Uléécaa kémee n leeri, úu yé pree fe uké linyine wa. ³⁴ Api u pese re: Háí kápí ne pó ní mári kaa akópe kémee póólẽ. Póó yé pree nkpeni tó céési, née yo? Api pree kuyómeyáhaalee-i u lese.

Pifarisi rinyíye

³⁵ Yeesu uu kóm te pi utisi uyẽ lese. Uú ne utisi uyẽ sáne uu u pise re: Pó Usói Kepipi ne kefa tenelée?

³⁶ Uu Yeesu pese re: Uyee úye, Upíima? A né símisi

ké ne kefa u tene. ³⁷ Yeesu uu u pɛɛ re: Uyɛ kaa nní nyáni, uyɛɛ nní ne pó símisi. ³⁸ Kei kuu pɛɛ re: Ne ne kefa pó tenɛle, Upíima. Uu pɛɛ Yeesu kenyalɛ-i wúla uu ríyu u waise. ³⁹ Yeesu uu pɛɛ re: Ne ketɛ kecáá kale ké ne písoi túhaane, pɛpɛɛ n nyínlɛ piké n nyáni, pɛpɛɛ n nyáni póké nyíinu. ⁴⁰ Pifarisi pinyine ye pɛɛ ukékúrí wele. Kapi anóo nyɛ n kó, api u pise re: Yare tó ne kó pinyíye le, née íye? ⁴¹ Yeesu uu pi pɛɛ re: Nɔn pɛɛ pinyíye, áni yé pɛɛ akópe m má. Amá nɔ ye maa re nɔ nyánile nnya ke nɔanékópe aa nókenécáá we.

10

Useesé ne isán kenýárū

¹ Yeesu uu re: Asei kecáá, ké nó símisi re usoi nkó yeɛ úu rinɔnɔ-mɛ ne kusánlee-i n lompɔ, amá uu pɛɛ kuwélé féé ne lompɔ ye uyaa ne usoi kpááree le. ² Amá nkó yeɛ ne rinɔnɔ n lompɔ yeɛ useesé. ³ Tinɔnɔ uméré yèè useesé tinɔnɔ hánnɛle, isán ii umetɛ kom, uyɛ uu pɛɛ nípá uisan íye rinyiri séi uú ne i leepɔ. ⁴ Un uikó nnéi piléseɔ m masí, uu pɛɛ ikekpeé wai. Kii nní umetɛ n nyu nnya, ii pɛɛ u n tikilɛ. ⁵ Ii ye pí kai usoi nkó kii n nyu ritiki. Amá ketaa-pɔ kii ye u kaase, kii nní písane metɛ n nyu nnya. ⁶ Yeesu uu kenýárū nké písoi pɛɛ kutu u n cólɛ wai, amá ápi ceri lɛ kuu ní la uké male.

Yeesu ye useesé sɔne

⁷ Yeesu uu kó pimáa pi kpá re: Asei kecáá, ké nó símisi re née kusánlee rinɔnɔ. ⁸ Pɛ nnéi pɛɛ ní ka apí ne né tise ye piyaa ne písoi kpááree le, amá isán íi ne kutu pi ricɔ. ⁹ Née rinɔnɔ. Uyɛɛ né mmé rintíki uú ne lompɔ ríyu kai yé lɔ. U yéé lompɔle uu

léeri uu kɔ liluke-luke m má. ¹⁰ Piyaa ne pikópe ne picainkee ηmane nnya ke uyaa uu ye ka. Amá né ne kale re isán iké nfáa yé nké ne i m pom. ¹¹ Néε useεsé sɔne. Useεsé sɔne yèè fele uu uiseε nkpɔ yósu uu kpi. ¹² Usáne kapi n kpisi un keisi úu useεsé yíkíyiki, ái kɔ uyεε useete. U ye kúkpe yenle kun weme, uu isán yá uu wuru. Kúkpe pɔɔ peε isán lakasente aku yékááse. ¹³ Kai nní siwóó ηmane nnya kuu keisi, úu isán kecáá nfasimé nka wai. ¹⁴ Néε useεsé sɔne. Ne inésán nyule, iyē in kɔ né nyu ¹⁵ yare ke Unésáa uu né n nyu néen kɔ Unésáa uyē nyu meɔ. Né fe am inésán nkpɔ yósu am kpi. ¹⁶ Ne kɔ isán icɔ mále yeε ii kusánlee nkú-i ní we. Li pise re ké kɔ iyē wélaame. I yé menétē kɔ, ai wai kusánlee kuse ne useεsé use. ¹⁷ Sáa ye né lalε re ne ηmurei re ké kpu ké peε kɔ nfáa piyéne rikpá nnya. ¹⁸ Uka úu nfáa né yósu. Néε rinécúruu ηmurei re ké kpu. Ne nnaηe mále nen yé kpu am kɔ limemáá nfáa yenu. Lē ke Unésáa uu né n forii re ké wa ye lē.

¹⁹ Nsímé mmē nnya, Pisuiɸi api kɔ Yeesu kecáá anóó akó akó n símaankεε. ²⁰ Pimeyā api re: U aníri héesile, u isohɔ torile. Yo nnya kani kutu u cɔlē? ²¹ Picɔ api re: Un peε aníri n héesi, úu yé peε nní n símisi. Kuníri yé fe aku unyíye inipeε wúkuleε?

Pisuiɸi ye Yeesu kesi

²² Nnyiyε kumúhē-i kapi keyáa kenyinge Yerusalem-i Ulééca kɔyɔ inyóonse anyá wai. ²³ Yeesu un we un Ulééca kɔyɔ-i Salomɔ imεle apole metene nyérei. ²⁴ Pisuiɸi api peε kekále u wai api u pise re: Ne keyo-pɔ kaa yé lē tó n séélē tɔn táikεε? In te pɔɔ uyē ke Ulééca uu n wéε, a ró símisi kekéripi cáká-cáká. ²⁵ Yeesu uu pi peε re: Ne lē

pisímé nó masile ani yúlu. Mewai kamí ne Unésáa nnaŋe n wapisí ye nyísele re aseí kam símisi. ²⁶ Amá ke nǎ́ áni nní inésáŋ nnya, áni ŋmureí. ²⁷ Inésáŋ yèè menétě konle. Ně ne kò i nyule, ii ye kò né tíki. ²⁸ Nfáa teneciré kam i he, íi píkaí kpine, úka úu yé kò fe uké anénípe-i i yósi. ²⁹ Unésáa yee né i m pa ye mpa úye fele. Úka úu yé fe uké Unésáa anipe-i i yósi. ³⁰ Tò ne Sáa tó ye usoi use le.

³¹ Kei ke Pisuífi api kò apare pikpiké rikpá re piké u tapisi. ³² Yeesu uu pɛɛ pi maa re: Ne mewai sone meya mee Sáa kémee n léeri nó nyísele. Mekecɔpe méye nnya kaní la nòké apare né tapisi? ³³ Api u pɛɛ re: Ai mewai sone méka nnya karí la tóké apare pò tapisi tóké kpu, amá kaa Uléécaá n lámaankɛɛ nnya ye ni. Pó kesoi pipi, aa mepócíre n nyáni re pò Uléécaá le. ³⁴ Yeesu uu pi pɛɛ re: Ai nínínésé kémee wólaalě te Uléécaá ye maa re:

Nò keyómɛcaá sipipi lɛɛ? ³⁵ Tò nyule re ápi yé fe piké lě ke Nléécaasimé ritelé ari m ma tinne. Ísé ritelé ye pě ke Uléécaá uú péé ne n símisi sée re keyómɛcaá sipipi. ³⁶ Sáa yee nǎ́ wée uu ketě kecáá né tumti. Yo nnya kam yé maa re ne Uléécaá Kepipi le ani pɛɛ re Uléécaá kam lámaankɛɛ? ³⁷ In te ái Unésáa mewai kam wai, áni kape ne kefa né tene. ³⁸ Amá in te mǎ kam wai, mpa nǎnsá n la nòké ne kefa né tene, ani kò mǎ kerí ne kefa tene, ani pɛɛ kekéripí ceru re Unésáa ye kenémee wele, néen kò Unésáa kémee we. ³⁹ Api kò n náási piké u tí, amá uú ne pi ŋméherɛɛ. ⁴⁰ Kei ke Yeesu uu kò yisi uu Yuritéɛ nkoi pitérj pɛle, uú ha kei ke Yohani uú pɛɛ mekeɛ písoi míni n wóle

tone. ⁴¹ PISOI kulúí pin kei ukemee sónaapɔ api ye re: Yohani úu mewaisaŋa méka wa. Amá mmē nnéí kuu utisi nkó kecáá ní ma ye aseí ritikile. ⁴² Kei ke pISOI meýā api peé ne Yeesu kefa tene.

11

Lasaa nkpɔ kecáá nsímé

¹ Utisi unyine ye peé we un pólú, api ye u séi re Lasaa. Maari ne umáa Marita kuyu Petanii-pɔ kuú peé we. ² Maari uyee Upiima ana tulaali kəonu uu ne unnyúpi tinne. Uuyei Lasaa ye pee pólú. ³ Lasaa piyeyi pē keté api Yeesu kémee tum api ha u maa re: Upiima, usoi uyē kaa nní ní la ye pólúle. ⁴ Ke Yeesu uu nsímé mmē n kɔ, uu re: Ai nkpɔ itoi kuu pólú, amá Ulééca uké ne ríyu n yé nnya kuu pólú. Kei kai yé kɔ ne Ulééca Kepipi ríyu waise.

⁵ Yeesu ye pee Marita ne uwá Maari ne Lasaa lalle. ⁶ Kuu pikóme ní masí re Lasaa ye pólú memáá, uu kei kuú pee ní we siyáa sité ketóne kpá. ⁷ Uu pee upipiretiki maa re: Tóké Yutee ketē-mē pele. ⁸ Upipiretiki api u pese re: Ucélaa, aí kahanen n nánai ke Pisuií api pee kei-pɔ la piké apare pɔ tapisí piké kpu. Kei kaa kɔ la póké pele née? ⁹ Yeesu uu pi pese re: Kai ye nní n weesi, itunye ye leemele née íi ye leeme? Uye un ne metuneteyi n sone, uu ye rikpɔu. Li we re u ye ketē nké kecáá metéi n nyánile. ¹⁰ Amá úye un kesine n sone, u ye rikpɔule re metéi áme ukeméé we nnya. ¹¹ Ke Yeesu uu lē pimáa ní masí, uu kɔ kpá re: Urósáne Lasaa ye lónile. Ne sinle ké ha u yónse. ¹² Upipiretiki api u maa re: Upiima, in te u lónile, u yé peí. ¹³ Lasaa nkpɔ nsímé ke Yeesu

uu lɛ tee. Upipiretiki pɔɔn mɔsu re nnɔni yíkíyiki nsímé kuu símisi. ¹⁴ Yeesu uu pɛɛ pi luru re: Lasaa ye kpule. ¹⁵ Nɔ́ nnya kai né láárú re ám pɛɛ likumúnjé kpe-i kei we. Li lɛ wale re nɔké ne kefa né n tene nnya. Tɔké nkpéni ukemɛɛ tómpɔ. ¹⁶ Kei ke Tomaa kapi rinyíri n he re Usika uu pɛɛ pipiretiki tɔɔɔ maa re: Ani mpɔ tɔóké kɔ ha, tó ne uyɛ tɔké ha kesé kpu.

Yeesu yee ye nkpɔ-i yukuse, uyee kɔ nfáa

¹⁷ Ke Yeesu uu n tuiɔɔ, uu kóm te Lasaa ye nhóre kémɛɛ siyáa sina piwai masile. ¹⁸ Petanii ye ne Yerusalem kɔlenle yare kilometiri pitaani kumúnjé. ¹⁹ Pisui fi meyá ye pɛɛ Marita ne Maari piyáhaa kale piké piuyei nkpɔ pi riyákase. ²⁰ Ke Marita uu n kɔ te Yeesu ye nnyáá waimɛ, uu yisi uu u tɛpɛi, Maari pɔ́ kɛyɔ-i tone. ²¹ Marita uu Yeesu maa re: Upíima, pɔn pɛɛ nté n we, unéyɛi úu yé pɛɛ kpu. ²² Amá ne nyule re nɔ́pá nkpéni, Uléécaá yé lɛ nnéi kaa u m pisenɛ pɔ́ pa. ²³ Yeesu uu u maa re: Upóyɛi ye nkpɔ kémɛɛ yisine. ²⁴ Marita uu re: Ne nyule re u yé kam uu keyáa tɔɔɔ ketúnjé ke pikpɔkpɔ api n yisine yisi. ²⁵ Yeesu uu u maa re: Néɛ ye pikpɔkpɔ yukuse, néɛ kɔ nfáa. Usoi nkó yee ne kefa né n tene ye nfáa wainɛ, nɔ́pá un piyɛi n kpu. ²⁶ Nkó yee nfáa m má un pɛé ne kefa né tenelɛ úu píkai kpine. Pɔ́ lɛ nmureii? ²⁷ Marita uu u pɛɛ re: ɛɛɛ Upíima, ne ne kefa tene re pɔ́ ke Uléécaá uu wée. Pɔ́ Uléécaá Kepipi keɛ keté kecáá mékame m má.

Yeesu ye tɛ

²⁸ Ke Marita uu lɛ pimáa mí masí, uu yisi uu tómpɔ, uú ha uwá Maari séi uu u wéi-wéi re: Ucélaa ye kale, u pɔ́ séile. ²⁹ Ke Maari uu lɛ n kɔ, uu mɛɛɛ ne mɛɛɛ

yisi uu Yeesu tɛpɛi. ³⁰ Yeesu úu pɛɛ kahanɛ kuyu kɛ-i n lompɔ. Kei kɛ Marita uu pɛɛ nɛ u rinsáne cɪrɛ kuú pɛɛ kɔ nɛ lɛ we. ³¹ Pisuifi pɛɛ pɛɛ Maari kɛyɔ-i ní we pin nkɔɔ u yáási, api yénu rɛ u riwakasile uu léɛɔ. Api yisi api u tiki. Pi pɛɛ lɛ músulɛ rɛ rikpí-i kuu sí uké ha tɛ. ³² Kɛ Maari uu kei kɛ Yeesu uu ní we n tuipɔ, uu uana metene lólu uu u maɔ rɛ: Upíima, pɔn pɛɛ nté n we, unéyɛi úu yé pɛɛ kpu. ³³ Kɛ Yeesu uu n yé tɛ Maari yɛ tɛnɪlɛ, Pisuifi pɛɛ u rintíkɪpɔ pɔɔn kɔ tɛni, ai u lémesi uripɔɔ ari caai hái, ³⁴ uu pɛɛ pi pise rɛ: Yei kani u wa? Api u pɛɛ rɛ: A kam a yɛ, Upíima. ³⁵ Yeesu uu tɛni. ³⁶ Pisuifi api pɛɛ rɛ: A tíyɛ u pɛɛ u la kpa! ³⁷ Pikecɔpɛ pinyinɛ pɔɔ rɛ: Uyɛɛ unyíyɛ inipɛɛ n wúkule úu yé pɛɛ fe uu wai usoi nkó úu yɛ kpuu?

Yeesu yɛ Lasaa nfaa pɛɛmɛ

³⁸ Ai Yeesu pilémaa kpá, uripɔɔ ari caai hái uu yisi uu rikpí-i tɔmpɔ. Kuparepoo kunyinɛ yɛ ku kapi nnɔɔ-i mɛparɛ riñfi. ³⁹ Yeesu uu pi maɔ rɛ: Ani kɛparɛ lesɛ. Ukpɔkpɔ uyɛi, Marita uu Yeesu maɔ rɛ: U nkɛpɛni pikpáhái masí, Upíima. Kuú nɛ n kpu, li siyáa sina piwai masilɛ. ⁴⁰ Yeesu uu u pɛɛ rɛ: Am pɔ maɔ rɛ pɔn nɛ kɛfa n tɛnɛ, pɔ yé tɛ Uléécaɔ yɛ ríyɛ málɛɛ? ⁴¹ Kei kapi pɛɛ kɛparɛ wúkule, Yeesu uu keléécaɔ weríi uu rɛ: Sáa, nɛ pɔ pɔnɛsɛ rɛ pɔ nɛ kutu né ricɔ nnya. ⁴² Né nɛ nyulɛ rɛ mɛsɛrɛ kaá nɛ kutu né cólɛ. Amá pisoí riwúí píima ntí tɛɛ nní né n kálaalɛ nnya kam lɛ ma rɛ piké fe piké nɛ kɛfa tɛnɛ rɛ pɔɔ né tummɛ nnya. ⁴³ Kuu lɛ pimáa ní masí, uu cáái ai cá rɛ: Lasaa, a leemɛ! ⁴⁴ Usoi uu kei nní yisi uu léeri, uana nɛ uanipɛ an sisánjáápampi pílaankɛɛlɛ, ukɛyɛ

ken kusánáá yáriilē. Yeesu uu pɛɛ pi maa rɛ: Ani u fɛnnɛntɛ ani u yá uké tómpɔ.

Pisuifi piwéése ye rinóo rise wa piké Yeesu ti

⁴⁵ Pisuifi meýǎ pɛɛ Maari keyɔ-i n hápɔ api lē ke Yeesu uu n wa yenu, apí ne kefa u tɛnɛ. ⁴⁶ Amá picɔ pɔɔ sí, apí ha lē ke Yeesu uu n wa Pifarisi keenkɛɛ.

⁴⁷ Kei ke pɛpɛɛ ye Uléécaá inyóɔnse n wa piwéése nɛ Pifarisi api pitúhaane píima cápine api rɛ: Iye kari wainɛ? Usɔi nkó ye mewaisaŋa wapisilɛ há!l

⁴⁸ Tɔn n tíye un lē n wai, písoi nnéi yé nɛ kefa u tɛnɛ, Rɔm pikó api pɛé weri api Uléécaá keyɔ foru apí nɛ kuróyu péné. ⁴⁹ Pisuifi piwéése pɛ use kapi ye séɛ rɛ Kayifu. Uyɛɛ pɛɛ kuŋmɛ kpɛ Uléécaá isina tū. Uyɛ uu pɛɛ pi maa rɛ: Ani nka kómɛi!

⁵⁰ Ani yɛ tɛ li nɛ kutási nó we rɛ usɔi use uké nónnɛnéi nkɔɔ kpu, kuyu nnéi áku kapɛ nɛ méwoo rinséé nnyaa?

⁵¹ Ai rɛ ukemúnjé cirɛ kuú nɛ lē ma. Kai nní uyɛɛ pɛɛ likumúnjé kpɛ-i Uléécaá usina nnya kuú nɛ Uléécaá rinyiri símisi rɛ Yeesu yeɛ Pisuifi kecáá kpine. ⁵² Ai kɔ Pisuifi kecáá ŋmanɛ nnya kuu kpine, amá li pise rɛ uké kpu uké nɛ Uléécaá sipipi sɛɛ ketɛ nnéi kecáá n yekaalɛ cápine síkɛ pansɛ písoi pise.

⁵³ Kai nɛ keyáa kɛ n kpísi, Pisuifi piwéése api rinóo rise wai rɛ piké Yeesu kpu. ⁵⁴ Lɛ nnya, Yeesu úu ye pɛɛ Pisuifi kecɔpɛ pinyéri rikpá piké u n nyáni. Úu pɛɛ yisi uu ketɛ kɛnyine kɛɛ nɛ kucɛsi kóima n kólɛ-mɛ téj, u nɛ upipirɛtiki apí ha kei-pɔ n we. Pi ye kei séɛ rɛ Efirayim.

⁵⁵ Isirayɛɛli pikó nkɔɔ mɛlɔɔ anyá ye pɛɛ nyahaimɛɛ. Lɛ nnya kɛ kei pikó meýǎ api yisi api Yerusalem sí tɛ piké ha inyóɔnse inyɛkii wa anyá aké kɛɛnɛ tu. ⁵⁶ Api Yeesu wélaankɛɛ, api pɛɛ

Uléécáa keyɔ-i n we pin pɛɛ pimɛcɔpɛcɪrɛ píseine rɛ: N-ye kani músu? Yare u yé kam néé úu yé kam? ⁵⁷ Pɛpɛɛ yɛ Uléécáa inyóɔnse n wa piwéése ne Pifarisi yɛ pɛɛ rinóɔ piheɛ masile rɛ: Uye un ukelɔ n nyu, uké símisi piké fe piké u tí.

12

*Maari yɛ Yeesu ana kecáá tulaali kɔonu
(Matiyee 26:6-13; Mariki 14:3-9)*

¹ Lin tiselɛ siyáa sikpuulū piké kelenɛ nkpɔ melóɔ anyá li, Yeesu uu yisi uu Petanii tómpɔ. Kei ke Lasaa kuú pɛɛ pikpɔkpɔ kémɛɛ n yukuse uú we. ² Api kusáne u wai, Marita un iluke hɔnente, Lasaa pɔɔn pɛpɛɛ iluke keluke-i Yeesu kekúrí n tū kecɔpɛ we. ³ Maari uu pɛɛ tulaali pape-pape yɛɛ nnéí píima m má kenúmpɪ kpísi, uu Yeesu ana kecáá kɔoni uu pɛɛ unnyúpi ne Yeesu ana tinne. Tulaali kukpáhá aku kɛyɔ yipu. ⁴ Yeesu pipiretiki kecɔpɛ use kapi yɛ n sée rɛ Yutasi Isikariyɔɔti yɛɛ n ka uu Yeesu piláaro anipe-i wai, uu pɛɛ rɛ: ⁵ Yo nnya kápi tulaali pape-pape nkó yáa ne nnéí píima piké siwóɔ píwekɔɔ he? ⁶ Ai rɛ píwekɔɔ nfasimé kuu wai nnya kuu lɛ ma. U pɛɛ uyaa lɛ. Kuu nní kuwóólɔɔ m múlɛ nnya, u yɛ pɛɛ lɛ kapi kémɛɛ n waipɔ yáaile. ⁷ Yeesu uu u maa rɛ: A unósi nkó riyá séeé! U lɛ wale un ne keyáa kɛ kapi nhóre-i né n tanine músu. ⁸ Mesére ke píwekɔɔ api yé nókenékúrí n we, amá né ám mesére nókenékúrí wene.

Pi rinóɔ rise wa rɛ piké Lasaa kpu

⁹ Pisufi kulúí yɛ pɛɛ kɔ te Yeesu yɛ Petanii-i we. Api sí kulúí, áí uyɛ nmanɛ nnya, amá piké kɔ ne Lasaa kuu pikpɔkpɔ kémɛɛ n yukuse n yé nnya.

10 Περρεε γε Uléecaa inyóonse n wa piwéése api símisi aí tone re piké kō Lasaa pō kō kpu ¹¹ re Pisuifi meyā ye ppe pi yálenle pin uyē nnya Yeesu ne kefa tene.

Yeesu γε Yerusalem kuyu loni

(Matiyee 21:1-11; Mariki 11:1-11; Luki 19:28-40)

12 Kai kōso n weesi, pisoι kulúι píιma ppe nkpō meló anyá pinyánei n hápō, api kóm te Yeesu γε Yerusalem-i sónepō. ¹³ Api pinnéi atenepai kpassi api síka apí ne u tépei, pin cáái re:

Osanna! Ani uyee n sōnti ne Upíιma rinyiri ritaáse.

Uyee Isirayeli pikó uyōopi. ¹⁴ Yeesu uu keminaapipi kenyine yenu, uu kekecáá tone yare kai n wólaalē te:

15 Nō Siyōo kuyu pikó,

iwame íi kapε nó wa.

Ani ripái, nōunéyōopi yee nní keminaayaha kepipi kecáá tū

un ne weme. ¹⁶ Upipiretiki ápi ppe lelee n wai aseí kō kelenε. Amá ke Uléecaa uu Yeesu ríyu n waise kapi ppe léise re lē ke pisoι api nní u n wa kaí ppe mekeε-me ukecáá wólaalē.

17 Pē nnéi ppe ppe Yeesu kekúrí ní we kumúnē kpe-i kuú ppe Lasaa nhóre-i n sée uu léseri uu kō pikpōkpō kémee u yukuse, api lē kapi n yé pisoι keenkee. ¹⁸ Lē nnya ke pisoι riwúí ari pitépei u ha. Pisoι γε ppe kónle re u mewaisaηa mē wale.

19 Pifarisi api ppe símaane re: Nō nyáni re méwoo kani wai. Pisoι nnéi ppe nní u tikilē.

Pikireki pinyine γε la piké Yeesu γε

20 Pikireki pinyine pō ne kō ppe anyá kumúnē kpe-i ppe Yerusalem ní ha piké ha Uléecaa yáási kecōpe

welɛ. ²¹ Api Kalilee ketĕ-pɔ Petisayita ukó Filipu kekúrí nyośópɔ api u maa rɛ: Urósáa, tɔ pɛé la rɛ táké Yeesu yĕ. ²² Filipu uu sɪ uú ha lĕ Antiree símisi, piketé apí ha nɛ Yeesu símisi. ²³ Yeesu uu pi pɛsɛ rɛ: Li nkɛ́ni itunɛ tulɛ rɛ Usoi Kɛpipi keké ríyú yĕ. ²⁴ Asei kecáá, ké nó símisi rɛ tilukɛpipi tinsá n loó tiké kpu, timɛcɪrɛ kari yɛ n we. Amá tin n kpu, ti yɛ apipi kulúí marilɛ. ²⁵ Nkó yɛɛ unfaa ń la yé kam uu n fómni. Amá nkó yɛɛ úu ketĕ nté unfaa n kpísi uké waise linyinɛ, úu n fómninɛ, amá nfáa tenɛcɪré kuu yénunɛ. ²⁶ Uye un n la uké pikei né wa, uké né n tikilĕ. Kei kam ń we kɛ unékeikó pɔɔ kɔ sónti uké n we. Uye un pikei né n wai, Sáa yé ríyú u waise.

Yeesu yɛ unkpɔ nstmé símisi

²⁷ Lĕ memáá, Yeesu uu pɛɛ rɛ: Tinéppɔ yɛ nkɛ́ni caailɛnɛ. Né nkɛ́ni rɛ íyɛ? Tɛ Sáa, kapɛ tíyɛ ké ntóosi itunɛ nnyí kɛmɛɛ lomɔɔ néɛ? Lĕ nnya kam kɔ pɛé ka. ²⁸ Sáa, a ripónyíri ritaáse! Kei kɛ metĕ menyinɛ amɛ keyómɛcaɔ-pɔ leemɛ amɛ rɛ: Nɛ pítaáse ri masilɛ, né kɔ pítaáse rikpáne. ²⁹ Písoi pɛɛ kei n cápɪnɛlĕ api lĕ kom api rɛ: Ikónɛ yɛɛ ɲmurei. Picɔ api rɛ: Uléécɔatumɛ unyinɛ yɛɛ nɛ u símisi! ³⁰ Kei kɛ Yeesu uu pɛɛ pi maa rɛ: Ai né nnya kɛ metĕ mmé amɛ léemɛ, amá nń nnya yɛ ni. ³¹ Nkɛ́ni kɛ itunɛ ii tu rɛ piké nɛ ketĕ nké písoi túhaanɛ. Nkɛ́ni kɛ itunɛ ii tu rɛ piké ketĕ uyɔɔpi lakasɛ. ³² Amá kumúnjé kpɛ-i kapi keléécaɔ né n síkanɛ, né né tíyɛsɛ písoi nnéí api kenémɛɛ weri. ³³ Nkpɔ mmĕ kuu n sónti uké ń kpu nsímé kuu lĕ pi símisi. ³⁴ Písoi pɛɛ n cápɪnɛlĕ api u pɛsɛ rɛ: Tɔ írósé ritelé-i kéénɛ rɛ meséɛ kɛ uyĕ kɛ Uléécaɔ uu n wée uu yé nfáa m má.

Yo nnya ke p̄oo p̄ee re: Li pise re piké Usoi Kepipi keléécaá risíka? Wóo p̄ee nkpéni Usoi Kepipi k̄é?
 35 Yeesu uu pi p̄ese re: Metéi ye k̄o ne nókenéc̄ope wel̄e. Amá áme p̄ee nán̄aine. Ani nkpéni ke metéi áme nní n̄ we n s̄ón̄e, kuḡmaha áku kape ne nó rinkáikai nnya. Nkó yee kuḡmaha-i n s̄ón̄e úu nyu méye kuu sí. 36 L̄e nnya, kani nkpéni nní metéi m má, ani ne kefa me tene n̄oké ne m panse metéi sipipi nnya.

Ke Yeesu uu l̄e pimáa m̄ masí, uu t̄omp̄o uú ne ketaa pi wai uú ha p̄esu.

Pisuiŋi ápi Yeesu ne kefa tene

37 Mpá kuu mewaisaḡa kulúí p̄ik̄eyu-i n wapisi, ápi ḡmurei piké ne kefa u tene. 38 L̄e ke antepu Esayi uú p̄ee mek̄ee m̄ ma kai l̄e wa re:

Up̄iima, wóo nt̄ósím̄e kari n s̄imisi ḡmurei?

Uye ke Up̄iima uu unnaḡe kuú ne n keisi nyíse?

39 L̄ele n tíyese k̄api yé ne n fe piké ne kefa n tene yee l̄e ke Esayi uu k̄o m̄ ma re:

40 Uléécaá ye pi nyiins̄ele re ápi kape ne n nyáni nnya.

U pim̄es̄h̄o yariile re ápi kape ne líka ase n k̄o nnya. Insá l̄e, pi yé ukem̄é ha uu pi p̄oise.

41 Ke Esayi uu Up̄iima meḡ̄opi n yé nnya kuu fe uu l̄e male.

42 Mpá ne l̄e, Pisuiŋi piw̄éese kec̄ope, meḡ̄á ye p̄é ne kefa Yeesu tenele. Amá Pifarisi nnya, ápi ye p̄ee p̄isoi kec̄ope l̄e ma re pi yé kuyóm̄eyáhaalee-i pi lakase nnya. 43 Pi p̄é l̄e p̄isoi piké ye ríyu pi waise ai t̄osu ke Uléécaá uu yé ríyu pi n waise.

Yeesu ye un̄sím̄e ne ketahai rikéne

44 Lē memáá, Yeesu uu pēe cáái rē: Nkó yēe nē kefa né n tēne úu nē nē ḡmanē kefa tēne. Asei kecáá, uyēe né n tumme kuu kō nē kefa tēne. 45 Nkó yēe né n nyáni yē uyēe né n tumme nyánile. 46 Nē nē metéi lē. Nē ketē kecáá kale rē uyēe nē kefa né n tēne úu kapē kuḡmaha-i n we. 47 Uye un nnésímé n kō unsá n tintiki, ái nēe nē u túhaanēne. Am ketē kecáá ka rē ké nē pisoī túhaane, amá nē ka rē ké piriyu lō. 48 Nkó yēe né n yē, úu kō nnésímé pakarelē yē utúhaane mále. Nsímé mmē kam nní n símisi mee ha nē keyáa tōrō ketúnjé u túhaanēne. 49 Ai kenémúnjé cire kamí nē símisi. Amá, Sáa yēe né n tumme yēe uricuruu lē kam yé n símisi nē lē kecáá kam yé n céesi né forii. 50 Nē kō nyu rē lē kuu n forii yèè nfáa teneciré hele. Lē nnya, nē yē lē kam n símisi símisile yare ke Unésáa uu né n forii.

13

Yeesu yē upipiretiki ana hēere

1 Lin nē weesine piké nē nkpō melóó anyá li, Yeesu un nyu rē uituḡe yē tule rē uké ketē nké kecáá yisi uké Úsáa-i pele, uu pēe upisoī pēe ketē kecáá n we un pi la, meyansei píla kpá nē kētō-pō. 2 Kai nnyóó n wa, u nē upipiretiki pin tū pin iluke le. Kuníri pōon Simō Isikariyōti uḡmáne Yutasi kefa-i piwai masí rē uké u tī uké upilaarō pa. 3 Yeesu ricuruu yē pēe nyule rē Sáa Ulééca kēmēe kuu léeri, ukeméé kuu kō pele, un kō nyu rē Sáa Ulééca yē nḡpá yo uanipe-i wale. 4 Uu pēe keluke-i yisi uu ukutukanka cícaá mahani uu kúpōpōú kpisi uu kehale-i té 5 uu pēe limemáá kucári maa kunyine-i míni súúni, uu upipiretiki ana piheere loni, uu kō nē kúpōpōú kuu

kehale-i rinté pitinnente loni. ⁶ Uu Simṓ Piyee tulu, uyē uu u maa re: Pḏ Upiima, ái pḓo yé pēe meníne né ána heere! ⁷ Yeesu uu pēe u pēse re: Aa lē kam nní n wai aseí kómēi kelenē. Amá pḓo kam aa kepire kom. ⁸ Piyee uu u maa re: Ai we kpáráa re pḓké né ána heere. Yeesu uu u pēse re: Nensá kḓ pḓ n heere, tḓ ne mpḓ ári yé fe tḓké linyine ripéne. ⁹ Kei ke Simṓ Piyee uu pēe u maa re: In lee ni, ái ána ḡmane kaa yé né heere, Upiima, ne anípe ne ríyu kaa yé ne ripéne! ¹⁰ Usoi nkḓ ye piwóle m masí úu ye kḓ n wéési uké piwóle rikpá. [Insá ána kuu yé heere.] U uipine nnéi wólele uu funi. Nḓ ne piwóle masile ani funi, amá ái pēe nónnéni. ¹¹ Yeesu ye pēe uyee piláarḓ anipe-i u n waine pinyuwe máálenle. Lē nnya kuú maa re: Amá ái pēe nónnéni kani wóle ani funi.

¹² Kuu upipiretiki ana piheere m masí uu kḓ ukutukanka cícaá pitane pēse, uu keluke-i ketḓne pele, uu pi pise re: Nḓ lē kam nní nó n wa aseí konle nní? ¹³ Nḓ né sélei re Ucélaa ne Upiima. Nḓ alari mále. Ne mesei lē le. ¹⁴ Néee nní Nḓunépiima ne Nḓunécélaa. Néen ána nó n heere, li pise re nḓóké ye kḓ nómenécḓpecire ána heerentene. ¹⁵ Ne lē nó nyísele nḓóké ye kḓ ne n wapaane yare kam nó n wa meḓ nnya. ¹⁶ Asei kecáá, ké nó símisi re ukeikḓ úu ye ukeisaa n fe. Utume úka úu ye uyee u n tḓ n fe. ¹⁷ Nḓ nkpéni lē nnéi nyule. Nḓ kpére likécáá sḓne, nó nkíhniye yē. ¹⁸ Ai nónnéni kam ne máne. Ne pē kam n wéee nyule. Amá li pise re lelee Nléécaasimé ritelé-i n wólaalē liké wa. Lēlee re:

Tḓ ne uyē tḓo ricáripri rise-i iluke n le ye ne né panse.

¹⁹ Ne nkpéni nsímé mmú nó símisile nké kelenē kam. Nn píyei n ka, ani pēe ḡmurei

re n̄ee m̄pá piyei uwee. ²⁰ Asei kecáá, ké nó símisi re uyee unétume ní yosí ye né yosile. Uyee kó né ní yosí ye uyee né n tumme yosile.

*Yeesu ye símisi re Yutasi yé piláarə anipe-i u wa
(Matiyee 26:20-25; Mariki 14:17-21; Luki 22:21-23)*

²¹ Ke Yeesu uu anóo nyē pimáa mí masí, uripəo ari caai uu re: Asei kecáá, ké nó símisi re nókenécəpe unyine yé pinélaarə anipe-i né wa. ²² Kei ke upipiretiki api pree síyu-i pinyáneine lō pin píseine re úye kuú ne mánε? ²³ Likumúnjé kpe-i, Yeesu pipiretiki kecəpe use kuú pree meyá ní la un ukecáá finu. ²⁴ Siməo Piyee uu ukuwéé-mē paípo uu u pise re úye kuú ne mánε. ²⁵ Kei ke uyē uu pree Yeesu kecáá finəpə uu u pise re: Upíima, úye kaá ne mánε? ²⁶ Yeesu uu u pesε re: Né kekpónopi iyéhe rita. Uyē kam ke mí pane, uyee lo. Uu pree kekpónopi iyéhe ta uu Siməo Isikariyəoti uhmáne Yutasi ke pa. ²⁷ Ke Yutasi uu kekpónopi kē lē ní yosí, Setani uu u loni. Yeesu uu pree u maa re: A ha mekke lē kaa mewai m má wa. ²⁸ Pē nnéi pree keluke ke-i ní we kecəpe úka úu kō yo nnya kuu lē u ma. ²⁹ Yutasi yee pree pikuwóólə múflē. Lē nnya ke pimeyā api musí re Yeesu ye u pisele re uké ha lē kai anyá kémeε pi m pise lə. Picə pōo músu re n̄ee u u maa re uké linyine kpísi uké píwekəó pa. ³⁰ Yutasi uu kekpónopi kpísi uu mese ne mese leepə. Likumúnjé kpe-i, lin kesine wa.

Isé fale kecáá nsímé

³¹ Ke Yutasi uu piléepə mí masí, Yeesu uu re: Li nkpéni Usoi Kepipi ríyu waise, ai kə kē nnya Uléécaə p̄ kə ríyu waise. ³² Lin uyē nnya Uléécaə

ríyu n waise, Ulééca ricurru yé kə uyē ríyu waise. Aí kə nánaine uké ne lē n wa. ³³ Sinépipi, nkáripí kam kə nókénémee pitónē kpáne. Nó kam ani né wéési. Yare kam Pisuífi pimáa ní masí re: Ani yé fe nəké kei kam n sí ha, limecə kam kə nképéni nó maane. ³⁴ Isé fale kam nó pálē te: Ani n lakaane. Nóké kə n lakaane yare ke nēe nó í la mecə. ³⁵ Nən n lakaane ke nípa úye uu yé yé te nə pinépiretiki le.

Yeesu ye simisi re Piyee yé u kési re úu u nyu

³⁶ Simə Piyee uu pee u pise re: Yei kaa sí, Upíima? Yeesu uu u pese re: Áa yé nképéni fe pəké kei kam n sí ha, amá pə kam aa kepíre né tíkipə. ³⁷ Kei ke Piyee uu kə u pise re: Yo nnya kám yé fe ké nképéni pə ritiki, Upíima? Te in nképə ye mu, né mpəképə kpu! ³⁸ Yeesu uu u pese re: In te nképə ye mu, pə nnékpə kpu, nēe yo? Asei kecáá, ké pə símisi re icá iké kelenē n kooi, pə kési metaani re áa né nyu.

14

Yeesu yee ncee kapi ye ne Saa Ulééca-i ní ha

¹ Yeesu uu kə upipiretiki pimáa kpá re: Nórínépə ári kape n caailē. Ani Ulééca ne kefa tene ani kə né ne kefa tene. ² Sitónē ye Unésáa keyə-i kulúí wele. Ne sinle ké ha ketónē nó nyóonse. Insá pee lē, am yé pee nó símisi re ne sinle ké ha ketónē nó nyóonse. ³ Nen n ha ketónē pinyóonse nó m masí, ne peerile ké nó kpísi ké ne ripéne, nóké kə ne kei kam ní we n we nnya. ⁴ Nə kə kei kam n sí ncee nyule. ⁵ Tomaa uu pee u maa re: Upíima, ári nyu kei kaa n sí, íye kari yé wa təké ne lincee n nyu? ⁶ Yeesu uu u pese re: Nēe ncee, nēe nsímései, nēe nfáa. Uka úu we yee yé Saa

Ulééca*a*-i rí ha kái n^é kuú ne ritiki. ⁷ N^{on} p^{ee} né n nyu, nó p^{ee} k^o Unésá*a* n nyu. Kái ne neni n kpísi, n^o u nyule ani k^o u yenu.

⁸ Filipu p^{oo} p^{ee} re: Upíima, p^o kpére Sá*a* ró nyíse, l^{ee} ne ró piye. ⁹ Yeesu uu u maa re: Filipu, hái ái neni-me ke tó ne nn^ó arí we, á*a* k^o p^{ee} né nyuu? Nkó ye né n y^é ye Unésá*a* yenle. Iye kai wa kaa p^{ee} ne maa re k^e Sá*a* nó nyíse? ¹⁰ Á*a* ne kefa tene re tó ne Unésá*a* ye p^{en}elenle, nen ukem^{ee} we uy^e un k^o keném^{ee} we née yo? Nsímé mmú kam nní k^o n símisi rín keném^{ee} léeri. Amá Sá*a* ye keném^{ee} rí we yee um^{ewai} wai. ¹¹ Ani ne kefa tene re ne Unésá*a* k^{em}ee wele, Unésá*a* p^{oo}n k^o keném^{ee} we. Mpá n^{onsá} ne l^e kefa n tenene, ani ne l^e kam n wai nnya kefa né tene. ¹² Asei kecá*a*, k^e nó símisi re nkó yee ne kefa né n tene p^ó né k^o menéwai me*o* wa. Ticuruu u ye menékó metó*h*e-tó*h*e wa re Unésá*a* k^{em}ee kam tósu nnya. ¹³ L^e nn^ei kani ye ne rinényíri m pise, ne li waine Sá*a* uké ne Kepipi nnya ríyu y^e. ¹⁴ N^{on} ye yo mpuri ne rinényíri m pise, né nó li pa.

*Tinó meyekei re Ulééca*a* yé Nfaasone pame*

¹⁵ Yeesu uu k^o pimá*a* pi kpá re: N^{on} né n la, nó ye inésé ritiki. ¹⁶ N^e né p^{ee} Sá*a* we re uké Ucome nó pa uké mesére nókeném^{ee} n we. ¹⁷ Uyee nní nsímései Nfaasone. Ket^e nké p^{isoi} ápi ye fe piké n y^{osi}. Ápi n nyáni, ápi k^o n nyu. Amá n^ó ne n nyule re n nókenékúrí we. Nó ne mm^e né ripéne n^e ne nókeném^{ee} n we nnya. ¹⁸ Am nómenécíre yáne yare sikúmampipi. Ne nókeném^{ee} p^{eerile}. ¹⁹ Li tise nkárip*i*, ket^e nké p^{isoi} ápi ye p^{ee} piyéne né rikpá. Amá n^ó né né ye te ne nfá*a* mále nnya. N^ó ne k^o

sóntile nòké nfáa m má nnya. ²⁰ Likéyaa kē kani yé céri rē tó ne Unésáa ye pénelenle, nen ukemee we, nón kenémee we, néen kò nókenémee we.

²¹ Nkó yee inésé ní múlǐ un i tikilǐ yee né la. Unésáa yé kò uyee né n la n la. Nǐ né kò u n la am kò menécíre u nyíse. ²² Yuuti, ái Yutasi Isikariyóti, uu u maa rē: Upíima, íye kaa yé mepócíre ró nyíse áa yé pee ketē nké pisoí mepócíre nyíse? ²³ Yeesu uu u pese rē: Uye un né n la, u yé nnésímé rimúlú. Unésáa yé u n la. Tó ne Unésáa ari ukékúrí sí, arí ha ukeméé n we. ²⁴ Nkó yee úu né ní la úu ye nnésímé rimúlú. Nsímé mmú kam nní nó n símisi rín kò pee kenémee léeri, amá Saa yee né n tumme kémee le. ²⁵ Kumúnjé nkú-i ke tó ne nnó ari nkpéni nní ní we kémee kam lǐ nó símisi. ²⁶ Nónécome yee nní Nfáasone ke Saa Ulééca uú ne rinényíri m pámene. Mmeme nípá yo nó céésine nn kò lǐ nnéí kam nó n símisi nó léise. ²⁷ Ne nkpéni nkínjine ne nó riyá. Nnékínjine kam nó n he. Ai sisoipipi mehee mecò kam nó he. Nórínépóó ári kape caai, iwame íi kape kò nó n we. ²⁸ Yare kam nó ní maa rē: Né nó riyá arí ha kò nókenémee pēeri. Nón né n la, kam nní Unésáa kémee n sí, li yé pee nó n láárúle rē ne ukemee sí nnya. Unésáa ye né fele. ²⁹ Ne nsímé mmú nnéí nó símisile nké kelene kam te nn píyei n ka, nòké ne kefa n tene nnya. ³⁰ Am nkpéni ne meyá pisímé nó kpáne. Ketē nké uyópi ye wemele. Uu rínanje nka kenécáá má. ³¹ Amá ketē nké pisoí piké ne n céri rē ne Saa lalé nnya kam ye lǐ kuu ye né ní ma wa. Ani nté yisi tóké ncée kpísi.

Yeesu yee fiinyi kulée

¹ Yeesu uu pimáa pi kpá re: Nế ne fiinyi kulée riyíkí lẹ, Unésáa yee kuute. ² U ye nípá nlése ní-ye mee kenécáá n tóraalẹ n n ye pree mári rikéle uu kọ iyee m máru héru, ii pree meyá pimáre kpá. ³ Icélaa nnyí kam nní nó m pa ye pihéré nó masile ani pree nkpáni cáká-cáká. ⁴ Tóké m pénéłẹ n n kenémee we yare ke nées nókenémee ní we meco. Nlése nnsá ne kulée n toraalẹ, n n ye fe nké mmecire n we n n apipi maru. Limeco ke nń áni yé fe nóké linyine yoriye nansá ne né m pénéłẹ. ⁵ Nées kulée riyíkí, nóo ilése. Nkó yee ne né m pénéłẹ un ne we yare ke nées ukemee ní we meco yee ye linyine yoriye. Insá nế, áni yé fe nóké apipi toresi. ⁶ Uye unsá ne né m pénéłẹ uké ne n we, pi ye ketahai-mempọ u fómpele yare nlése, uu kóosi api pree ilése kóima iyē cápine api nna sé ii tore. ⁷ N n ne né m pénéłẹ n n ne kenémee n we, nnésímé nn kọ nókenémee n we, ani ye lẹ kani ní la pise, pi yé nó li pa. ⁸ N n apipi meyá n toresi, nọ lẹ nyísele re nọ pinépiretiki lẹ. Unésáa uu pree ríyu yenu. ⁹ Ne nó lalẹ yare ke Sáa uu né ní la meco. Ani nla mmě kémee n we. ¹⁰ N n inésé m múlilẹ, nnéla kémee kani lẹ we yare kam Unésáa isé rimmúlú am pree unla kémee n we meco.

¹¹ Ne lẹ nó símisile nóké ne menécọ mpónare m má, nónnépónare nké kọ n we ne nketo-pọ nnya. ¹² Isé iyē kam nó m pálẹ yee re: Ani n lakaane yare kam nó ní la meco. ¹³ Lelẹe n fe ke usoi uu ye ne n nyíse re u nla píima mále yee re: Usoi uké unfaa cire kpísi uké upisane riyu kecáá he. ¹⁴ N n ye lẹ kam nó m pise n wa, nọ pinésáne lẹ. ¹⁵ Am nkpéni piséi nó kpáne re pikeikó. Ukeikó úu ye n nyu lẹ ke ukeisaa

uu n wai. Lẽ nnéi ke Unésáa uu né n nyíse kam nó céesi. Lẽ nnya kam nó sée re pinésáne. ¹⁶ Ai nóo né wée, née nó wée am nó tum te ani n ñme ani ha pikei wa liké yóriye mpa piyei-pa. Lẽ kémee, Unésáa yé ppe lẽ nnéi kani yé ne rinényiri u m pise nó pa. ¹⁷ Lẽ nnya, lẽ kam nó m pise yee re ani n lakaané.

Ketē nké pikó ye Yeesu ne upipiretiki ipuri yulu

¹⁸ Yeesu uu kọ pimáa pi kpá re: Ketē nké pikó pin nóinépuri n yulu, ani ceri re inépuri kapi mefoi yé kelene. ¹⁹ Nón ppe ketē nké pikó, pi yé ppe nóinépuri n la re nọ pipikó nnya. Amá kání nní ketē nké pikó, am kọ nó wée, nó ne pē áni ppe líka pénéle nnya, ápi ppe nóinépuri la. ²⁰ Ani rinóo tē kam nó mí ma léise re: “Ukeikó úu ye ukeisaa n fe. Pin né n wéekuselē, ani n nyu re pi kọ nń wéekusene, pin ye nnésímé rimmúlú, pi yé kọ nń nkó rimúlú.” ²¹ Amá nē nnya kapi lẽ nnéi nó waine, kapi nní uyee né n tumme n nyu nnya. ²² Nensá ppe n ka, nensá ppe kọ pi n símisi, ápi yé ppe akópe m má. Ápi nkpeni nka má piké ne piakópe yarii. ²³ Nkó yee inépuri n yulu ye kọ Unésáa ipuri yulule. ²⁴ Nensá ppe pikecọpe mewai n wapisi ke úka mpuri úu n wailē, ápi yé ppe akópe m má. Amá pi nkpeni me yenle api kọ ppe tó ne Unésáa ipuri yulu. ²⁵ Lelēe piisé kémee n wólaalē liké ne n wa nnya kai lẽ wai. Lelēe re:

Méwoo kapi inépuri yulu.

²⁶ Ucome yee n sónti yee nní nsímései Nfaasone kamí ne Saa rinyiri nókenémee n tumtine. Saa kémee kuu léeri uké kenécáá aseéra lese. ²⁷ Nń né kenécáá aseéra lese re tó ne nnń tóo hái kékoraane-me we nnya.

16

¹ Ne lē nó símisile re áni kapε ne Uléécaá ncee kέmεε ní loó nnya. ² Pi yé kam api ayómeyáhaalee kέmεε nó lákase. Ticuruu li kumúnjé kunyine-i sónti ke usoi uu yé un nó n kpu, uú m músu re Uléécaá kuu lē inyóansε wai. ³ Kápi pí kai Unésáa néε nē n nyu nnya kapi lē waine. ⁴ Ne lē nó símisile re lin n ka lin lē n wai, nóké ne n léise re ne nó símisi nnya. Tó ne nnó tóo pεé we nnya kám hái kékoraane-me nó símisi.

Nfaasone pikei

⁵ Yeesu uu kó pimáa pi kpá re: Uyεε né n tumme kέmεε kam nkpéni nní tósu, nó úka úu kó né pisene re: Méye kaa sí? ⁶ Kam lē nó n símisi nnya ke nóanépóo aa lē meýá caai. ⁷ Mpá ne lē, né nsímései nó símisi: Nen n tómpo, li yé nó rilaa ai tósu. Li we re nensá n tómpo, ucome úu pεε nókenémεε sónti. Amá nen n tómpo, né nó u tumme. ⁸ Un píyεi n ka, u yé ketē nké písoi akópe pi nyíse. U yé kó lē kapi ye n séε re aseí ne lē ke Uléécaá uu yé ne usoi n túhaane pi símisi. ⁹ Piakópe ye nnyé re ápi ne kefa né tenelē. ¹⁰ Asei nyεε re Unésáa-i kam sí, áni kó piyéne né kpáne. ¹¹ U yé lē ke Uléécaá uu ye ne usoi n túhaane pi símisi. Lελεε re u ne ketē nké uyóopi pitúhaane masile.

¹² Ne nsímé meýá mále ké nó símisi. Amá nkεmεε pikomε yé nkpéni ne nó pálesi. ¹³ Nsímései Nfaasone mmē nn píyεi n ka, n yé tíyεε ani nsímései nnéi kóm. Ai nnnanεe cire knn ne símisine, amá lē nnéi knn n kó knn nó símisine, nn kó lελεε masí kepire n waine nó símisi. ¹⁴ N sóntile nké ríyu né waise. Li we re mmē kam n símisi knn sónti nké nó ritéjse.

15 Lẽ nnéí kẹ Unésáa uu m má yẹ linékó lẹ. Lẽ nnya kam maa rẹ mmẽ kam n símisi kẹ nsímései Nfaasọne mmẽ nn sọnti nké nó ritéřse.

Mpóðcaai yé kam nn panse mpóðnarẹ

16 Yeesu uu kọ pimáa pi kpá rẹ: Li tise nkáripí, áni yé kọ piyéne né rikpá, ai kọ nkáripí kpáse, ani kọ piyéne né kpá. 17 Kei kẹ upipiretiki kecọpe pinyine apí pẹe pipísine ló te: Nsímé mmú kuu nní n símisi aseí rẹ íye? U rẹ: Li tise nkáripí, áni yé kọ piyéne né rikpá, ai kọ nkáripí kpáse, ani kọ pẹe piyéne né kpá. Li we rẹ Unésáa-i kam sí. 18 Lẽ kuu nní n maa rẹ “li tise nkáripí” aseí rẹ íye? Ari nyu lẹ kuu n símisi. 19 Yeesu un nyu rẹ pi lalẹ piké nsímé u pise, uu pẹe pi maa rẹ: Nọ nómenécọpẹcire píseine rẹ ne maa rẹ “li tise nkáripí, áni yé kọ piyéne né rikpá, ai kọ nkáripí kpáse, ani kọ pẹe piyéne né kpá, nẹe yo?” 20 Asei kecáá, ké nó símisi rẹ nó kam ani yẹ téní nọanépóó aa kọ caai, amá ketě nké pikó pin nkìññiñe kẹmẹe we. Nó kam ani mpóðcaai kẹmẹe n we, amá nónnépóðcaai yé kam nn panse mpóðnarẹ. 21 Unósi yèè un kẹmare-i n we, uripóó yèè n caailenlẹ rẹ itunje yẹ tu rẹ uké íwe píima li nnya. Amá un pimáre m masí, uu uiwe palei. Li yẹ u n láárúle rẹ u kewá mari nnya. 22 Limẹcọ kẹ nọ apọó aa kọ nkpéni caailẹ. Amá ne sọnti ké kọ piyéne nó rikpá, nọanékìñ aké pẹe nìñesi, úka úu yé kọ fe uké mpóðnarẹ mmẽ nó lese.

23 Ani likeyaa kẹ ríka pipise kọ né kpáne. Asei kecáá, ké nó símisi rẹ Sáa yé lẹ nnéí kani yé rinényíri ne u n we nó pa. 24 Háí ne neni-me áni kahane rinényíri ne linyine n we. Lẽ nnya, ani yẹ we uké nó he nónnépóðnarẹ nké n we ne nketo-pọ.

Yeesu ye ketē kecáá rínanje nnéi feriyε

²⁵ Yeesu uu kɔ upipiretiki pimáa kpá re: Sinyárū kamí ne nsímé nnéi nó símisi. Kumúnjé kunyine yé kam ám yé pεε lē nó n símisi, amá am ye pεε Sáa kecáá nsímé nó símisi kpáii. ²⁶ Nó ha likeyaa kē tinényíri ne linyine Sáa we. Am maa re né nń nnya u risuúluse. ²⁷ Kani né rí la nnya, Sáa ricuruu ye kɔ nń lalε, ani kɔ ne kefa tene re Uléécaa kémεε kam léeri nnya. ²⁸ Sáa kémεε kam léeri kamí ne ketē kecáá ka. Ne nkpéni lē ketē nté yisile ké Sáa kémεε pεε. ²⁹ Kei ke upipiretiki api pεε u maa re: Pɔ nkpéni ró símisile lin kpáiiilē, áa nkpéni ne sinyárū tó símisi. ³⁰ Tɔ nkpéni cérile re pɔ nńpá yo nyule, ái nkpáni we piké nnyine pɔ pise. Lē nnya karí ne kefa tene re Uléécaa kémεε kaa léeri. ³¹ Yeesu uu pi pεε re: Nɔ nkpéni ne kefa tenele, née yo? ³² Kumúnjé kunyine yé kam, ticuruu ku pikáme masile, kani yé mekó mekó rinkpii ani menécíre yá. Amá ám menécíre we, Sáa ye kenékúrí wele. ³³ Ne lē nnéi nó símisile re ani ne tó ne nń kúpénεcɔ kémεε nkíninjε-i n we nnya. Nɔ sóntile nɔké ketē nké kecáá íwe píima ne m pansente, amá ani n kahari, ne ketē kecáá rínanje nnéi piferiyε masile.

17

Yeesu ye upipiretiki kecáá keyóme yáasi

¹ Ke Yeesu uu lē písímé m masí, uu pεε keléécaamē werí uu re: Itunje ye tule, Sáa. A Kεpópipi ríyu waise, kē keké kɔ pń tíyu waise. ² Pɔ sisoipipi nnéi kecáá rínanje ke hele re keké pē nnéi kaa keanipε-i n wa nfáa tenεciré he. ³ Nfáa tenεciré mεε piké pɔ céri

re mepócíre pów Ulééca sei, piké kō Yeesu Kirisi kaa n tumme ceri. ⁴ Ne ketē kecáá ríyu pō waisele am kō pikēi kaa né n forii wai. ⁵ Lē nnya Sáa, a nkpēni kepóyu-i ríyu tē kam pēe kepómee m má aa kelene ketē nké wai né waise. ⁶ Ne tíyesele písoi pē kaa ketē kecáá n lése aa anénipe-i wai api pō céru. Pów pēe pi te, aa pi kpísi aa anénipe-i wai pin mpósímé múílē. ⁷ Pi nkpēni cérule re kepómee ke lē nnéi kaa né m pa ai léeri. ⁸ Nsímé mmē kaa né m pa kam pi símisi api ηmurēi api kō meykíyiki céru re kepómee kam léeri, api kō ne kefa tene re pów né tumme.

⁹ Pē kecáá kam pō yáasi. Ai ketē nké pikó kecáá kam yáasi, amá pē kaa anénipe-i n wa kecáá kam pō yáasi re pów pē te nnya. ¹⁰ Pów lē nnéi kam m má te. Née kō lē nnéi ke pów m má te. Lēle kō nyíselē te pō pikemee ríyu né waisele. ¹¹ Am kō nkpēni ketē kecáá we, amá pē ne kō ne kekecáá wele. Kepómee ke née tósu. Sáa Ulééca, Ulééca yeé úu akópe m má, a pi rimúlú piké rinóo rise m má yare ke tó ne mpó ari m má mecō. ¹² Ke tó ne pē arí pēe n we, tipónyiri kam péé ne pē kaa né rimmúise kecáá páilē. Ne pēe pikecáá ripaile nsone, piuka úu pō, insá uyē kai n waimē re uké pō yare kai Nléécaasimé ritelé kémee n wólaalē mecíre. ¹³ Ncée-i kam nni lē we nen kepómee tósu. Kumúné nkú-i kam nni ketē kecáá n we kelene nnya kam lē pi símisi re mpónare kam m má nké pi wa ne nketō-pō. ¹⁴ Né ne mpósímé pi céesile ketē nté pikó api piipuri yulu re ápi ketē nté pikó, yare ke né ám kō ketē nté ukó nnya. ¹⁵ Am pō welu re a ketē nké kecáá pi yukuse, amá ne pō welu re a pikecáá ripaí ukpááree Setani úu kape pi rica. ¹⁶ Api ketē nté pikó, yare ke né ám kō ketē nté ukó

mεεω. ¹⁷ A nsímései kpísi aá ne pi pansese pipókó ne kété-pò. Mpósímé mee asei. ¹⁸ Yare kaa ketē nté písoi kémee né n tū mεεω ke née kò ketē nté písoi kémee pi tū. ¹⁹ Ne pē nnya menécíre kpísile am pó pa re nsímései nké tíyese pē póké kò pimεcire kpísi piké pansese pipókó.

²⁰ Ai kò pē ηmane nnya kam pó welu, amá pē kapi n sónti piké nsímé rin-yóó piké ne kefa né tene nnya kam pó welu. ²¹ Ne pó welu re a tíyese piké rinóó rise wa. Yare ke pó Sáa, aa kenémee ní we néen kò kepómee we, pē piké kò m pénelē pin ne kerómee we ketē nté pikó piké ne n céri re póó né tumme nnya. ²² Meyóopi mē kaa né ní he kam pi he piké ne rinóó rise m má yare ke tó ne mpó ari m má mεεω. ²³ Ne ne pi pénelenle nen ne pikemée we, póon kò ne né pénelē pòn ne kenémee we. Lē kémee kapi yé fe api rinóó rise m má ne kété-pò, ketē nté písoi api kò ne ceru re póó né tumme, pòn kò pi la yare kaa né ní la mεεω. ²⁴ Sáa, ne la re pē kaa né rimmúise piké ha kei kam ní wene n we, piké ne meyóopi mē kaa né n he n yé nnya. Póó né me he re pò né lalε aa kelene ketē wai nnya. ²⁵ Sáa asei ute, ketē nké pikó ápi pó nyu. Amá né ne pó nyule, mpí póó kò ceru re póó né tumme. ²⁶ Ne tíyesele api ripónyíri ceru, nen kò we nen wai re piké picére ti rikpá, níla mmē kaa né ní la nké ne pikemée n we kέ kò ne pi m pénelē nen ne pikemée we nnya.

18

Yeesu metine
(*Matiyee 26:47-56; Mariki 14:43-50; Luki 22:47-53*)

¹ Ke Yeesu uu lɛ pisímé ḿ masí, u ne upipiretiki api yisi api Seturɔɔ kefaŋaa metérh-mɛ sí apí ha keléécare kenynine kee kei ní we kémee lompɔ. ² Yutasi yee Yeesu n yáá ye kei nyule. Yeesu ne upipiretiki yèè pee kei meséere cápinelé. ³ Kei ke Yutasi uu yisi uu pisóóca kpisi uu kɔ Uléécaaa keyɔ piméré ke pɛpɛe ye Uléécaaa inyóɔnse n wa piwéese ne Pifarisi api n tumpɔ ne péne, pin iyúipuke ne sífiráa ne itɔpilū muléilɛ. ⁴ Yeesu ye pee lelee u n waine pinyuwe máálenle, uu péé ne nyɔsɔpɔ uu pi pise re: Uye kani wéesi? ⁵ Api u pɛse re: Nasareti ukó Yeesu. Uu pee pi pɛse re: Née lo! Yutasi yee u n yáá ye pee kei wele lin ne lɛ wai. ⁶ Kumúnjé kpe-i ke Yeesu uú pee pi ḿ maa re: Née lo, pi ipírɛ pírɛ ne sónelé apí ha ne lolu. ⁷ Yeesu uu kɔ pipise pi kpá re: Uye kani wéesi? Api re: Nasareti ukó Yeesu. ⁸ Yeesu uu pee pi pɛse re: Nté ne nó maa re née lo. In te né kani mesei wéesi, ani picɔ riyá piké tómpɔ. ⁹ Lɛ kuu pee mekee ḿ ma liké ne n wa nnya kuu lɛ ma. U péé maa re: Pɛ kaa né rimmúise, úka úu ne né pɔ. ¹⁰ Simɔɔ Piyee ye pee ritéhe caacaa múflenle. Uu ri mahani uu Uléécaaa usina ukeikó use kutu luke-luke semí. Pi ye ukeikó uyɛ sée re Malikuusi. ¹¹ Kei ke Yeesu uu pee Piyee maa re: A ripótéhe kukai kémee pɛsepɔ. Iwe iyɛ ke Unésáa uu wa re ké li. Am kape pee i li, née íye?

Pi Yeesu ne Ana kémee ha

¹² Pisóóca pɛ ne piukpeenwai ne Pisui fi piméré api pee Yeesu tini api paasi ¹³ apí ne Ana keyɔ u sí kelene. Ana ye pee Kayifu yee kumúnjé kpe-i isína n tú ulóhó le. ¹⁴ Kayifu yee pee Pisui fi piwéese mesɔhɔ rikpá re: Li kutɔsi we re usoi use uké kuyu nnéi nkpɔ kpu.

*Piyee ye kesi re uu Yeesu upiretiki
(Matiyee 26:69-70; Mariki 14:66-68; Luki 22:55-57)*

¹⁵ Pi pee lē ne Yeesu tósule, Simōo Piyee ne uupiretikicō unyine pin Yeesu tikilē. Usína ye pee upiretiki ucō uyē nyule. Lē nnya kuu fe u ne Yeesu api kucō usína keyō-i lompō. ¹⁶ Amá ketahai ke Piyee pōo nyere uú ne ripoo kō. Kei ke uupiretikicō uyē ke usína uu nní ní nyu uu pee léeme uú ne unósikéikó uyee ripoo-i m mē símisi uu pee Piyee tampō. ¹⁷ Unósi uyē uu pee Piyee pise re: Nté pō ne kō utisi uyē upiretiki le? Piyee uu re: Aaí, ám utisi uyē upiretiki. ¹⁸ Nnyiyee ye pee likumúnjé kpe-i wele. Pikeikó ne piméré api pee nkalena wai api kekále wai pin pee wéni. Piyee pōo kō pikeméé hapō uú n tū un nna wéni.

*Usína ye Yeesu nsímé píseise
(Matiyee 26:59-66; Mariki 14:55-64; Luki 22:66-71)*

¹⁹ Usína uu Yeesu upipiretiki ne uicélaa kecáá píseise. ²⁰ Yeesu uu u pese re: Mpá úye keyu-i kam símisi am kō mesére Pisuifi ayomeyáhaalee-i ne Ulééca keyō-i ke Pisuifi nnéi api ye n cápine céesi. Am ketume nka meyaa ma. ²¹ Yo nnya kaa pee né píseise? Peppee n kō nen símisi kaa yé pise re yo kecáá kam pi símisi. Pē ne nyule nsōne lē ke née ní ma. ²² Ke piméré pē use uu lē n kō, uu Yeesu kerepe talu uu u pise re: Lē kaa yé pee usína rinōo pese? ²³ Yeesu uu pee u maa re: In te ám nsōne símisi, a né símisi kei kam m púnne. Amá in te ne nsōne símisile, yo nnya kaa pee né pi? ²⁴ Ana uu pee u kpísi un lē pahaalē uú ne usína Kayifu u papō.

*Piyee ye kə pikéŋe rikpá re úu Yeesu nyu
(Matiyee 26:71-75; Mariki 14:69-71; Luki 22:58-62)*

²⁵ Siməə Piyee ye pee likumúnjé kpe-i wele un nna wéni. Api u pise re: Nté pǎ ne kə utisi uyē upiretiki le? Uu késu uu re: Aaí, ám utisi uyē upiretiki. ²⁶ Usína ukéikó use ye pee utisi uyē ke Piyee uu kutu rińsem̄ umarecə le. Uu pee Piyee pise re: Ai nó ne uyē kam aléé kecarə-pə yéé? ²⁷ Piyee uu kə Yeesu pikéŋe kpá. Mese ne mese, icá ii kooi.

*Pi Pilati kémee ne Yeesu túhaane
(Matiyee 27:1-2, 11-14; Mariki 15:1-5; Luki 23:1-5)*

²⁸ Api mmare mare Kayifu keyə-i Yeesu kpisi apí ne riyóəpipoo sí. Amá Pisuiŋi piwéése apí pee lompo re ai kape mékperinkpe pi waise, apí yé pee fe piké nkpə melóó anyá li nnya. ²⁹ Lē nnya ke Pilati uu léepə uu pi læpə, uu pi pise re: N-ye kani ne usoi nkó túhaane? ³⁰ Api u pese re: Usoi nkó unsá pee mewai kópe n wai, ári yé pee apónipe-i u wa. ³¹ Kei ke Pilati uu pee pi maa re: In lē, ani u kpisi aní ne nórínécúruu u túhaane yare kai nóínésé kémee m pise. Pisuiŋi api u pese re: Ari ncée má təké unyine kpu.

³² Tinóó tē ke Yeesu uú pee ní ma uú ne nkpə mmē kuu n kpine kecáá símisi kai lē titiki. ³³ Pilati uu riyóəpipoo-i lompo uu Yeesu pise re: Póə Pisuiŋi Uyəəpii? ³⁴ Yeesu uu re: Póə ripóćúruu lē pise née unyine yee nnésímé pó símisi? ³⁵ Pilati uu re: Pə nyu re né ne Usuiŋi le? Mpópuri pikó ne pepee ye Uléécaá inyóəonse n wa piwéése pee anénipe-i pə wa. Yo kaa mpíi wa? ³⁶ Yeesu uu re: Kenéyóəpitē áke ketē nté

κεκό. Nen pεε ketē nté iyōopi n le, pinékeikó yé pεε kenécáá atōpi wa re ápi kape Pisuífi anipe-i né wa nnya. Amá inéyōopi íi nkpráni ketē nté ikó. ³⁷ Kei ke Pilati uu pεε u pise re: Lē nnya, pō uyōopi leε? Yeesu uu re: Lē kaa nní ma. Ne uyōopi le. Pi né mārile am ketē kecáá weri re ké nsímései kecáá símisi. Nkó yεε nsímései m má yèè kutu né ricōle. ³⁸ Pilati uu u pise re: Yo kapi ye sée re nsímései?

Ke Pilati uu lē Yeesu pipise ní masí, uu yisi uu piléepō kpá uu Pisuífi leepō, uu pi maa re: Né ám yē yo kuu caai nnya kapi yé ne u ní kpu. ³⁹ Amá li nókenémee inyékii le re ké ye níprá nkprō melóó anyá áye kémee ukpantiikó use unyine akpanii tō. Nō la re ké Pisuífi Uyōopi akpanii nó tō? ⁴⁰ Api pεε picáái kpá re: Aaí, ái uyē, a Parapasi akpanii ró tō. Parapasi ye pεε kō usoi kpááree le.

19

¹ Kei ke Pilati uu pεε ncée he re piké Yeesu tí piké iséí u súdeε. ² Pisóóca api inípe ne riyōopikōh yóóni api u kipise, api kō kukpélenku wée nyaii kpísi api u tani. ³ Api pεε ukekúrí nyósópō api ye pεε re: Tō pó yáasi, Pisuífi uyōopi! Apí ne sipese u tōlu.

⁴ Pilati uu kō piléepō kpá, uu pisoι pεε n cápinelē maa re: Uyεε nkó kamí ne ketahai nó léeme nōké céri re ám yē yo kuu caai nnya kapi yé ne u ní kpu. ⁵ Yeesu uu pεε léepō un tiyōopikōh kapí ne inípe n yóō kipilē un kō kukpélenku wée nyaii tanaalē. Pilati uu pεε pi maa re: Usoi uyεε nkó! ⁶ Ke pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne piméré api u n yé api cáái re: A kunapéékóó kecáá u karií! A kunapéékóó kecáá u karií! Kei ke Pilati uu pεε pi maa

re: Ani nórínécúruu u kpísi aní ha karii. Nḗ ám yḗ yo kuu caai nnya kapi yé ne u ní kpu. ⁷ Pisui fi api u pɛsɛ rɛ: Tɔ isé inyiné mále yee m pise rɛ uké kpu rɛ u umɛcírɛ waise Uléécáa Kɛpipi nnya. ⁸ Kɛ Pilati uu anóo nyḗ n kɔ, iwamɛ ii meyá pilonɛ u kpá. ⁹ Uu riyóópipoo-i lompɔ uu Yeesu pise rɛ: Pɔ yei ukó lɛ? Amá Yeesu úu rinóo u yɔsí. ¹⁰ Pilati uu pɛɛ u maa rɛ: Aa la póké rinóo né yɔsí, née yo? Aa nyu rɛ né fe am tíyɛsɛ api pɔ yá née am tíyɛsɛ api kunapéékɔ́ kɛcáá pɔ karii? ¹¹ Yeesu uu pɛɛ u pɛsɛ rɛ: Aa nnaɲɛ níka kenécáá má, insá mmḗ kɛ Uléécáa uu pɔ ní pa rɛ a kenécáá m má. Lḗ nnya kɛ uyɛɛ apóníɛ-i né ní wa akóɛ aa apókó fe. ¹² Kaí nɛ kumúnɛ́ kɛɛ-i n kpísi, Pilati uu pɛé n wéési uké Yeesu riyáɔ. Amá Pisui fi api sicááila loni rɛ: Pɔn u rin-yáɔ, áa pɛɛ Rɔm uyóopi usane! Usoi nkó yee umɛcírɛ n nyáni rɛ uyóopi ye Rɔm uyóopi ulaarɔ lɛ. ¹³ Kɛ Pilati uu anóo nyḗ n kɔ, uú nɛ Yeesu ketahai leepɔ, uu pɛé ha kei kapi ye n sée rɛ aséhéwɛépi kelɔ́ riyóópitú kɛcáá tonɛ. Pi ye kelɔ́ kḗ Mé-epiree kḗmɛɛ sée rɛ Kapata. ¹⁴ Liké nɛ n weesi piké nkɔ́ meló anyá n li, itunɛ kɛcírɛ kumúnɛ́ kaí pɛɛ lḗ wɛ. Pilati uu Pisui fi maa rɛ: Nónunéyóopi ye nkó! ¹⁵ Amá api pɛɛ sicááila loni rɛ: A kpu! A kpu! A kunapéékɔ́ kɛcáá u karii! Pilati uu pi pise rɛ: Ké nónunéyóopi kunapéékɔ́ kɛcáá karii? Pɛpɛɛ ye Uléécáa inyóonɛ n wa piwééɛ api u pɛsɛ rɛ: Rɔm uyóopi memáá, ári uyóopi úka ucɔ́ má. ¹⁶ Uu pɛɛ Yeesu kpísi uu pianíɛ-i wai rɛ piké ha u karii.

Pi Yeesu kunapéékɔ́ kɛcáá karii

(Matiyee 27:32-44; Mariki 15:21-32; Luki 23:26-43)

Api pɛɛ Yeesu kp̄isi apí ne tómpɔ. ¹⁷ Yeesu uu uricuruu kunapɛ́ékɔ́ kp̄ɛ kecáá kapi u n kariine cɔni uú ne kuyu-i léepɔ, uú ne kelɔ k̄ɛ kapi ye n sée re Kúyu Koṅoo sí. Pi ye kei ne Mé-epiree sée re Kòlikɔta. ¹⁸ Kei kapi u ne p̄isoɪ pité pinyine anapɛ́ékɔ́ kecáá kariɪ, ucɔ uilúké ise, ucɔ icɔ, Yeesu kunapɛ́ékɔ́ aku pɛɛ kecɔpe n we. ¹⁹ Pilati uu kɔ t̄iyese api kekpenkpélépi kecáá wólɔ api kunapɛ́ékɔ́ kecáá kariɪ. Pi kekecáá wói re: Nasareti ukó Yeesu, Pisuifi uyɔɔpi. ²⁰ Pisuifi meyã api iwói iyɛ keeni, kaí ne kei kuyu n kólɛ nnya. Mé-epiree ne Mélateɛ ne Mékireki kapí ne wói. ²¹ Pisuifi pɛpɛɛ ye Uléécɔa inyóɔnse n wa piwéése api Pilati maa re: Pi wói re Pisuifi Uyɔɔpi, amá a wói re u maa re: Ne Pisuifi Uyɔɔpi le. ²² Pilati uu pi pɛse re: Lɛ kam n wói kam wói.

²³ Ke p̄isóɔca api Yeesu kunapɛ́ékɔ́ kecáá pikariɪ n̄ masí, api uilũ kp̄isi api hóɔne api afiri ana wai, n̄pá usóɔca úye uu rifiri rise kp̄isi. Api kɔ ukukpelenku wéé nyaii kpɛɛ áku nnyelaa m má kp̄isi. Mesame kapi ku yóɔ kecáá ne metene-pɔ. ²⁴ Api pɛɛ pimɛcɔpɛcɪre n tee re: Ari kape ku ricééri. Amá tóké paṅai arí ne yenu uyee yé ku n kp̄isi. Li lɛ wale liké ne lelee Nléécaasimé ritelé kémeɛ n wólaalɛ kecáá rintiki nnya. Li wólaalɛ te:

Pi inélũ hɔɔne api paṅai apí ne uyee yé kunékpélenku wéé nyaii n kp̄isi yenu. Lɛ ke p̄isóɔca api n wa ye lɛ. ²⁵ Kunapɛ́ékɔ́ kp̄ɛ kecáá ke Yeesu uú pɛɛ n kariilɛ kekúrí ke úni ne úni uwã ne Kulopaasi unɔsi Maari ne Makitala kuyu ukó Maari apí pɛɛ nyenu. ²⁶ Yeesu uu úni yenu, uupiretiki uyɛ kuú pɛɛ n̄ la p̄óɔn úni kekúrí nyenu. Yeesu uu úni

maa re: Unósi, upónmáne ye neni nkó. ²⁷ Uu kó uupiretiki uyē maa re: Upóni ye neni nkó. Kaí nē kei n kpísi, uyē uu pēe Yeesu uni kpísi uu ukéyó-i yekei.

Yeesu nkpɔ

(Matiyee 27:45-56; Mariki 15:33-41; Luki 23:44-49)

²⁸ Kē Yeesu uu n yē tē u lē nnéi kuu piwai ní ka piwai masilē, uu re: Nnírē ye né welē. Liké nē lelēe Nléécaasimé ritelē kēmēe n wólaalē kecáá rintíki nnya kuu lē ma. ²⁹ Kulū kunyine ye pēe kei kekúrí nē píta nyere-nyere meyipe yisunulē. Pisóca api kuyúí kpē kapi ye n sée re isɔpi kekpári kpísi, api sinéē sinyine píta nyere-nyere pē fe api kekécáá tuhu apí nē Yeesu nnɔɔ kuwéé-mē sí. ³⁰ Yeesu uu píta nyere-nyere pē sɔmú uu pēe re: Mpá yo ye piwai masilē. Kuu lē ní ma, uu pēe kpará, nfáa nn tēnē.

Usóca use ye Yeesu ilúké nē kupáń luri

³¹ Likeweesi kēe kewénteyaa ketúnjé. Kewénteyaa kē nē kó pēe keyáa píima lē. Sisoikópe ási kape nē kewénteyaa kē ketúnjé kunapéékóó kecáá ní kólóilē nnya, api Pilati pise re uké tíyese piké apái si selesi api pēe si súisente. ³² Pisóca api pēé hapɔ api pisoi pité pē nē Yeesu kapi kesé u karií ufoí apái selu, api kó ulírú akó selu. ³³ Api Yeesu-i tuiɔ. Kapi n yē tē u pikpɔ masilē nnya, ápi pēe apái u sei. ³⁴ Amá pisóca pē use uu ilúké-i kupáń u tuhu uu luru, mēse nē mēse, ménye nē míni amē léeri. ³⁵ Uyee mewai mē n yē ye maa re aseí ye nyē. Lē kuu ní ma ye kó aseí lē. Uyee nyulē re aseí kuu símisi. U símisilē re nóóké

kə nə kefa tənɛ. ³⁶ Li lɛ wale liké nɛ lɛlɛɛ Nléécaasimé ritelé kémɛɛ n wólaalɛ tintíki nnya. Lɛlɛɛ rɛ:

Api ukukəhə kúka selunɛ. ³⁷ Li kə rikelɔ keɔ-i wólaalɛ tɛ:

Pi yé kam api yɛ uyɛ kapi ilúké n luri kuwéé-mɛ n nyáni.

Yeesu mɛkulaa

(Matiyee 27:57-61; Mariki 15:42-47; Luki 23:50-

56)

³⁸ Lɛ memáá, Arimatee kuyu ukó kapi yɛ n sée rɛ Yosɛfi uu Pilati ncée wɛlu rɛ uké Yeesu kpísi uké ha kulesi. Pilati uu ηmurei. Pisuiɛfi iwamɛ yɛ pɛɛ Yosɛfi uyɛ wɛlɛ, úu pɛɛ lɛ nnya nyíselɛ tɛ u Yeesu upirɛtiki lɛ. Uyɛɛ ha uu Yeesu kpísi uú nɛ tómpɔ. ³⁹ Nikotɛm yɛɛ kɛsinɛ kɛnyinɛ Yeesu kémɛɛ ní ha, pɔɔ kə tulaaliyɛ pɛ kapi yɛ n sée rɛ miiri nɛ alowɛɛsi mɛɔ́hɔnɛ sik-íloo afɛɛtaani kumúnɛ nɛ hapɔ. ⁴⁰ Piketé api Yeesu kpísi api sisánjáápampi pílesi, api tulaaliyɛ pɛ u fom yarɛ kapi yɛ pɛɛ Pisuiɛfi inyɛkii kémɛɛ usoi n kúlesi mɛɔ. ⁴¹ Kei kapi Yeesu kunapéékɔ́ keɔ́áá n kariii kekúrí kɛ keléɛcarɛ kɛnyinɛ aké pɛé wɛ. Nhóɛ fale nnyinɛ kémɛɛ kápi úka n wailɛ yɛ pɛɛ keléɛcarɛ ke-i wɛlɛ. ⁴² Likɛwɛɛsi kɛɛ Pisuiɛfi kɛwéntɛyaa. Nhóɛ nn kə nɛ kei kəlɛ. Api lɛ nnya kei Yeesu waiɔ.

20

Nhóɛ yɛ mɛηmanɛ wɛ

(Matiyee 28:1-8; Mariki 16:1-8; Luki 24:1-12)

¹ Kɛwéntɛyaa ukóso, Makitala kuyu ukó Maari uu kemaresinɛ yisi, lin hiihilɛ uu nhóɛ-i sí, uu yɛnu rɛ pi riparɛ kapi nhóɛ rińfi lesɛlɛ. ² Uu itóó wai uú nɛ Simɔ Piyɛɛ nɛ uupirɛtikicɔ uyɛ kɛ Yeesu

uú pɛɛ mɛyá n̄ la lɛɛpə, uu pi maa rɛ: Pi Up̄iima nhóre kémɛɛ lésɛlɛ, ári nyu yei kapi u wa. ³ Kei ke Piyɛɛ nɛ uupirɛtikicə uyɛ api yisi api nhóre-i s̄i. ⁴ Api piketé itóó wai, amá ucə uyɛ uu Piyɛɛ faau uú ha nhóre-i mɛfoí tulu. ⁵ Uú fo uu lóólúpə, uu sisánjáápampi yɛnu sin keteni-i laanu, amá úu pɛɛ lompə. ⁶ Siməə Piyɛɛ yɛɛ u n t̄ikilɛ p̄ó kə tuipə. Uyɛ uu nhóre-i lompə uu sisánjáápampi sɛ keteni-i ýnu. ⁷ Uu kə kusánjáá kp̄ɛ kapí pɛɛ Yeesu ríyu m paasi yɛnu kun p̄ilaalɛ kun kumɛcirɛ kelð iyaa yisunu, sisánjáápampi ási kei we. ⁸ Kei ke uupirɛtiki ucə uyɛɛ pɛɛ mɛfoí nhóre-i n tuipə p̄ó kə lompə, uu ýnu uu pɛé nɛ kɛfa tɛnɛ. ⁹ Asei kɛcáá, hái nɛ kumúnjé kpɛ-i, ápi pɛɛ kahane lelɛɛ Nléécaasimé ritelé kémɛɛ n w̄ólaalɛ aseɛ n k̄ó tɛ li pise rɛ Yeesu uké pikpəkpə kémɛɛ yisi. ¹⁰ Lɛ mɛmáá, pipirɛtiki p̄ɛ keté api yisi apí kulu.

*Yeesu yɛ umɛcirɛ Makitala kuyu ukó Maari nyise
(Matiyee 28:9-10; Mariki 16:9-11)*

¹¹ Maari p̄ó pɛɛ ketahai-pə nhóre kekúrí tone uú n tén̄i. Kuu lɛ n̄ we un tén̄i, uú fo uu nhóre kémɛɛ lóólúpə. ¹² Uu piléécaatumɛ pité pinyinɛ yɛnu pin ilū tomé tanaalɛ pin nɛ kei kapí pɛɛ Yeesu n finse tū, ucə ríyu-mɛ, ucə ána-mɛ. ¹³ Api u pise rɛ: Yo nnya kaa tén̄i, unósi? Uu pi pɛɛ rɛ: Pi Unépiima kp̄ísile apí nɛ tómpə, ám pɛɛ nyu yei kapi u wa. ¹⁴ Kuu lɛ m̄ ma, uu pɛɛ kɛpirɛ-mɛ weríu uu Yeesu yɛnu un nyenu, úu kə ceri rɛ uyɛɛ lo. ¹⁵ Kei ke Yeesu uu pɛɛ u pise rɛ: Yo nnya kaa tén̄i, unósi? Uye kaa wéési? Uu pɛɛ músu rɛ uyɛɛ keléécare kɛcáá n̄ paílɛ lo. Lɛ nnya kuu u pɛɛ rɛ: Urósáa, in tɛ p̄ó u kp̄isi áá nɛ tómpə, a né símisi kei kaa u n wa ké

ha u kpísi. ¹⁶ Kei ke Yeesu uu pɛɛ u sée re: Maari! Uu pɛɛ ukuwée-mě pansɛpɔ uú nɛ Mé-epiree u pɛsɛ re: Rapuni. Liasei re Ucélaa. ¹⁷ Yeesu uu u maa re: Kape né rica, ám kahanɛ Unésáa kémɛɛ rintaá. Amá a ha pinémáɛɛɔ símisi re Unésáa yɛɛ kɔ nní Nónunésáa nɛ Unéléécaɔ un kɔ Nónunéléécaɔ kémɛɛ kamí taálě. ¹⁸ Kei ke Makitala kuyu ukó Maari uu pɛé ha pipiretiki símisi re u Upiima yenle. Uu pɛɛ lě ke Upiima uu u n símisi pi símisi.

Yeesu ye umɛcirɛ upipiretiki nyíse

(Matiyee 28:16-20; Mariki 16:14-18; Luki 24:36-49)

¹⁹ Kewéntɛyaa kě ukóso, Yeesu pipiretiki pin nnyóó mmě kényɔ kenyinɛ-i cápínělě. Pisuiɛ iwamɛ ye pɛɛ pi welɛ. Api lě nnya hánaankɛɛ api pɛɛ kémɛɛ n we. Kei ke Yeesu uu pɛɛ pikɛɔpɛ leemɛ uu pi maa re: Nónékínj aké n ninjú! ²⁰ Kuu lě pi ní ma, uu pɛɛ uanipɛ nɛ uilúké pi nyíse. Upipiretiki rikinj ari níjɛsi re pi Upiima yě nnya. ²¹ Kei ke Yeesu uu kɔ pimáa pi rikpá re: Nónékínj aké n ninjú! Yare ke Unésáa uu né n tummɛ mɛɔ ke née kɔ nń tum. ²² Kuu lě pimáa ní masí, uu pikɛcáá fúupɔ uu re: Ani Nfáasɔnɛ yɔsí. ²³ Nɔn ye píye akópɛ n sárei, Uléécaɔ yé kɔ piakópɛ pi sárei. Nɔn ye re áni pinyinɛ akópɛ sáreinɛ, Uléécaɔ páa kɔ piakópɛ pi sáreinɛ.

Yeesu nɛ Tomaa kɛcáa nkó

²⁴ Tomaa kapi ye n sée re Usika ye Yeesu pipiretiki kefi nɛ pité pě kɛɔpɛ usɛ le. Uyě úu pɛɛ kumúnjé kpɛ-i ke Yeesu uu pikɛmɛé n hápɔ we. ²⁵ Upipiretikikɔ api pɛɛ u maa re: Tɔ Upiima yenle. Uu pi pɛsɛ re: Nɛnsá ihímɛ apolɛ uanipɛ-i n yě ke kenípepi tahampɔ, ké kɔ kunénipɛ nɛ uilúké rica, ám yé

ημυρεϊ. ²⁶ Siyáa sipaha memáá, pipiretiki pē api kō kēyō-i n cāpinelē kesē ne Tomaa. Pin kō ne hánaankeε, Yeesu uu kō pikεcōpe piléeme kπά uu nyere, uu pi maa re: Nóanékín aké n niñú! ²⁷ Uu ppe Tomaa maa re: A kepónípepi nté tahampō aa anénipe paí, aa kō kupónípe ne inélúkε ca. A lē pitiré tíye áá ne nkpéni kefa tene. ²⁸ Kei ke Tomaa uu ppe u ppe re: Unépiíma ne Unéléécaá! ²⁹ Yeesu uu u maa re: Kaa né ní yé nnya kaá ne kefa né tene. Pεpeε ápi né ní yé, pin kō péré ne kefa né tenelē ppe pínaεkome.

Lē nnya kapi rítelé nti ní wóí

³⁰ Yeesu ye kō upipiretiki inipeε-i mewaisaηa meyā ncōpuri wapisile mee áme rítelé ntí-i n wólaadē. ³¹ Pi lelee nní rikεmee ní we wóile re nóké ne n ημυρεϊ re Yeesu ke Uléécaá uu n wéε nnya. Uyεε kō Uléécaá Kepipi. Nōn ne kefa u n tene, nó urinyiri nnya nfáa yé.

21

Yeesu ye umεcire upipiretiki pisεei nyise

¹ Lē memáá, Yeesu uu ppe ketume Tiperiyaati kupiyε ritime umεcire upipiretiki nyise. Lē kuu umεcire pi n nyise ye nní: ² Simō Piyεε ne Tomaa kapi ye n sée re Usika ne Natanayεeli yeε Kalilee keteni-i Kanaa-pō ní we ne Sepetee pinmáne ne upipiretiki pité picō ye ppe cāpinelenle. ³ Simō Piyεε uu pi maa re: Ikpíntomé kam picópii tósu. Api u ppe re: Tó né kō pó ritiki ari kesē sí. Kei kapi yisi apí ha kúninōi loni api tómpō. Amá ápi kesine kē líka tí. ⁴ Kai piweesi n kóraane, Yeesu un kei kupiyε ritime we, amá upipiretiki ápi ppe céri re Yeesu

lo. ⁵ Kei kuu pɛɛ pi piɛ rɛ: Nɔ ikpíntomé yé ani cópii, sinéwá? Api rɛ: Eehei! ⁶ Uu pi maa rɛ: Ani kúninɔi kulukɛ-lukɛ-mempɔ kunyeyí fɔ, nó linyine tí. Api mɛsei kunyeyí fom api ikpíntomé tini ai ku yipu pémi, ápi fe ricuruu piké míni-i ku pɔnne kɛ ikpíntomé ii kulúí ní we nnya. ⁷ Kei kɛ upiretiki uyé kɛ Yeesu uú pɛɛ ní la uu pɛɛ Piyɛɛ maa rɛ: Asé Upíima lo! Kɛ Simɔɔ Piyɛɛ uu lé n kɔ tɛ Upíima lo, uu uilú kuú pɛɛ m mahã un pɛɛ mɛɛmanɛ ikpíntomé cópii pitane pɛɛ uú nɛ míni-i kpúupɔ. ⁸ Pi pɛɛ keté kóima nɛ ketaa wele yare apáha píle kumúhɛ. Upipiretikicɔ api léeri, api pɛɛ kunyeyí nɛ ikpíntomé mɛyipe pasai api léɛpɔ. ⁹ Kapi kúninɔi kɛmɛɛ ní suí, api kupiyɛ ritime nkalɛna léɛpɔ, ikpíntomé nɛ akpónó an nkɛcáá láalɛ. ¹⁰ Yeesu uu pi maa rɛ: Ani ikpíntomé iyé kani n cópii kɛmɛɛ nɛ inyine kam. ¹¹ Simɔɔ Piyɛɛ uu kúninɔi kɛmɛɛ lomɔɔ uú ha kunyeyí nɛ ikpíntomé maamaa mɛyipe súiseri, íí lelu píle nɛ kuwóó nɛ itaani. Amá mɛpá nɛ imesá mɛ, kunyeyí áku riceéri. ¹² Yeesu uu pɛɛ pi séi uu rɛ: Ani kam ani li. Uupiretiki úka úu kɔ pɛɛ kaha uké u piɛ rɛ: Póɔ wóó? Pi pɛɛ nyule rɛ Upíima lo. ¹³ Yeesu uú nɛ pi kɔ, uu kukpónó kpísi uu pi hɔɔnɛ, uu kɔ ikpíntomé pi hɔɔnɛ. ¹⁴ Kɛ Yeesu uú nɛ pikpɔkpɔ kɛmɛɛ n yisi, metáánũ yɛ mɛ kuu lé umɛcire upipiretiki nyíɛ.

Yeesu nɛ Piyɛɛ kɛcáá nkó

¹⁵ Kapi pilukɛ mí masí, Yeesu uu pɛɛ Simɔɔ Piyɛɛ piɛ rɛ: Yonaaɛi uɛmáne Simɔɔ, pɔ né la ai tósu lé kɛ picɔ mpí api né ní laa? Uu rɛ: Eɛɛ, Upíima, tipócúruu yɛ nyule rɛ nɛ pó lalɛ. Yeesu uu pɛɛ u maa rɛ: In lé, a sinésáɛɛpi kɛcáá níɔnɛ m paílɛ. ¹⁶ Uu kɔ melírú

pipise u kpá re: Yonaasi uḡmáne Simḡḡ, pḡ né laa? Piyee uu u pese re: Eee, Upíima, tipócuruu ye nyule re ne pḡ lalé. Yeesu uu u maa re: In lē, a inésáḡ nḡḡne n séni. ¹⁷ Uu kḡ metáánū pipise u kpá re: Yonaasi uḡmáne Simḡḡ, pḡ né laa? Simḡḡ Piyee ripḡḡ ari caai re metáánū ye mmé kuu lē u pise re “pḡ né laa” nnya. Uu pḡe u pese re: Pḡ nḡpá yo nyule, Upíima, pḡ kḡ nyule re ne pḡ lalé. Yeesu uu pḡe u maa re: In lē, a inésáḡ kecáá nḡḡne m paílē. ¹⁸ Asei kecáá, ké pḡ símisi re kaá pḡe inḡmáne nḡ we, pḡḡ ye pḡe ripócuruu kupótampála rité aa kei kaa nḡ la sí. Amá pḡn n kpurunu, pḡ pḡe anḡpe risíka, ucḡ uu pḡ ku paasi uú ne kei káa nḡ lané pḡ sí. ¹⁹ U lē male uké ne nyíse lē ke Piyee uu n kpine liké ne Uléécaá ríyu n waise. Kuu lē pisímé u nḡ masí, uu pḡe u maa re: A né ritiki.

Yeesu ne upiretiki uyē kuú pḡe nḡ la

²⁰ Piyee uu kepire ḡmēelú uu upiretiki uyē ke Yeesu uú pḡe nḡ la yenu un pi tikipalē. Uyee pḡe iluke keluke-i Yeesu kecáá n finēpḡ uu u pise re: Upíima, wḡḡ piláarḡ anipe kémēe pḡ waine? ²¹ Ke Piyee uu lē u n yé, uu Yeesu pise re: Nkó ní, Upíima, yo ke uyē uú ne kḡtḡ kopune? ²² Yeesu uu u pese re: Nen n la re uké n we ké ha ne pḡeme, ai yei ne pḡ yenu? Pḡḡké né ritiki. ²³ Lē nnya, nsímé nn piyḡmēyáhaa kémēe kḡḡnú re upiretiki uyē úu kpine. Ai kḡ re Yeesu ye u maa re úu kpine, amá u pḡe re: Nen n la re uké n we ké ha ne pḡeme, ai yei ne pḡ yenu? ²⁴ Upiretiki uyē ticuruu yee aseéra lese uu nsímé mmē wḡlu. Tḡ kḡ nyule re lē kuu n yé uú male ye nsímései lē.

Tinḡḡ tḡrḡḡ

²⁵ Yeesu ye kɔ mɛwai mɛyã mɛcɔ wapisile. Pin pɛɛ menní n wɔlune mɛɛ mɛɛ, ám musí re átélé nyɛ nní kapi yé n wói yé ketě nké nní kecáá kɛwai yě.

Nkomine Fal Ritɛlé Sola New Testament

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛlé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

lxxiv

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1